

EGY AZ ISTEN

Unitárius Közlöny

KOLOZSVÁR, 1888–1948/1990. • 27. (87.) ÉVF. • 5. SZÁM • 2017. MÁJUS • ÁRA: 2,50 LEJ

Fotó: Czire Alpár

Májusi egünk

• Húsvéti hitünket is úgy próbálja meg az élet, amiként a rügyeket, virágokat a váratlanul betoppanó hóvihar. Vajon lesz, lehet termés a lefagyott virágokból? Horváth István szerint „*amit nem kezd-hetsz el újra, csak azt szabad megsiratni*”.

A természet minden évben újrakezdi, az élet nem pusztul el. Így vagy úgy, de folytatódik, akár az elemek, akár az emberek pusztítják. Május lágy, virágillatú szellő a kitartás, a túlélés, a jobb jövő reményének hitét táplálják.

Életünk színtere, kiteljesedésünk lehetősége az emberi kapcsolataink hálója és azok minősége. A kapcsolatok egén is váltakozik a napsütés a komor szürkeséggel, remények rügyeit olykor a félreértés zúzmarája csipkedi. De a felhők felett mindig süt a nap, a közhelyes igazságok mögött élettapasztalat húzódik.

Hitünkbeli és házasságainkból a nehézségek kohóiban ég ki a salak. Tegyük azért, hogy kapcsolataink virágzóak legyenek, akár a májusi mezők!

A tartalomból:

Párkapcsolati újragondoló

4

Isten jelenléte a párkapcsolatban

7

Thomas Mann unitárius meggyőződése

8

Atlantisz, harangozz!

10

„Ha az egész világ...”

18

„... ahogyan az asszony a férfiből van, úgy a férfi is az asszony által van...” (1Kor 11,12)

● **A Doktoranduszok Országos Szövetsége március 31. – április 2. között a Miskolci Egyetemen rendezte meg a XX. Tavaszi Szél konferenciát.** A Magyar Unitárius Egyház képviselőjében idén négy lelkész tartott előadást a nemzetközi rangú multidiszciplináris konferencián.

A Történelem- és politikatudományi szekcióban Lakatos Sándor *Görögkatolikus kisebbség az udvarhelyszéki Homoródszentmárton népeseletörténetében*, a Hittudományi szekcióban Rácz Norbert Zsolt *Adalékok a német idealizmus unitárius recepciójához*, Sándor Szilárd *A normatív és relacionális etikai szemléletről*, Lakatos Csilla *Vallássság és párkapcsolati működés* címmel tartott előadást. A konferencián lehetőség nyílt betekintést nyerni a teológia és társtudományok témájában a Kárpát-medencében jelenleg zajló doktori kutatásokba, valamint tudományos kapcsolatok kialakítására.

● **Április 8-án** tartotta évi közgyűlését az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület a kolozsvári Bánffy-palota Tonitza termében. A közgyűlést követő gálán került sor az EMKE-díjak és díszoklevelek átadására. A **Balázs Ferenc-díjat Balázs Sándor** magyarországi unitárius lelkész kapta több évtizedes önzetlen közösségi szolgálataért, a **Romániai Falugondnokságok Szövetsége** lélekmentő tevékenységének a megszervezéséért és **működtetéséért**. A laudációt Bálint Benczédi Ferenc unitárius püspök tartotta.

● **Április 14-én, nagypénteken rendkívüli eseményre került sor a brassói unitárius egyházközségekben.** A Püspöki Hivatal szervezésében Béres Melinda, Dénes Anna, Király Erzsébet és Ortenszky Gyula előadta Joseph Haydn *A Megváltó hét szava a keresztfán* című művét.

● **Április 20–21-én tartotta az ULOSZ a tavaszi munkaértekezletét Székelyudvarhelyen.** Az ér-

tekezleten előadást tartott Gyéresi Júlia, a marosvásárhelyi rádió munkatársa: *A magyar beszéd szegmentális és szupraszegmentális hangszerkezete*, valamint Demeter Sándor Lóránd székelyderzsi lelkész: *Cigánykérdés. A lelkész kiszolgáltatottsága (vagy mégsem?) az egyházközség területén élő, szertartást igénylő nem egyháztagokkal szemben* címmel. Az előadások és beszélgetések a lelkészársadalom lehetőségeinek és jövőképeinek együttes megfogalmazására adtak alkalmat.

● **Április 26–27-én került sor Kolozsváron a II. évnegyedi lelkészi értekezletre**, amelyet az egyházi főhatóság szervezett továbbképző jelleggel, összevont formában. A programokat a Protestáns Teológiai Intézet Unitárius Kara vitelvezte ki. Az értekezlet címe: *Az unitárius kereszténység a reformáció egyházai között*. A szakmai továbbképző az egyháztörténet, bibliatudomány, rendszeres teológia és szociológia látószögéből vizsgálta meg a reformáció örökségét és jelenkori kihívásait.

Egyházköri hírek

● **Háromszék-Felsőfehér Egyházkör**

Április 18-án a baróti Erdővidék Múzeumában tartott előadást Szombatfalvi József ny. lelkész *Falu a víz alatt: Bözödújfalú* címmel. A vetített képes előadás a romániai falurombolás jelképévé vált települést ismertette.

● **Kolozs-Tordai Egyházkör**

Március 27. – április 1. között második alakommal végeztek kutatómunkát a lakiteleki Népfőiskola Alapítvány szervezésében a *Torockó és Aranyosszék Kollégium* munkatársai. Az első alkalommal a több mint 40 kutató 13 településen kérdőívek segítségével gyűjtötte az anyagot október 2–9. között. Idén folytatták a kutatást, mélyinterjúk és videófelvételek segítségével dokumentálták a helyi értékeket, amelyek egyediséget képviselnek a magyarságon belül, ezért fontos

megőrizni a jövő számára. A kutatás eredménye könyv formában fog megjelenni május végén.

● **Marosi Egyházkör**

Március 12-én az istentisztelet keretében a kövesdombi unitárius templomban énekelt *Aszalós Enikő* énekművész, orgonán kísérte *Molnár Tünde* orgonaművész.

Március 18-án a kövesdombi unitárius templomban Zorkóczy Zenóbia sepsiszentgyörgyi színművész a vallásórás gyermekek számára bemutatta *Rosszcsont Zénó jó szeretne lenni* című előadását, amelyben kortárs írók-költők írásait, verseit dolgozta fel.

Március 19-én a kövesdombi unitárius templomban ünnepi műsorral szerepelt a marosvásárhelyi *Fagyöngy és a jeddi citerazenekar*, az 1848–1849-es magyar szabadságharc emlékezte előtt tisztelve. Arany János *A walesi bárdok* című versét Kecskés Csaba lelkész szavalta el.

Március 26-án a kövesdombi unitárius templomban műsorral szerepeltek a *marosvásárhelyi-meggyesfalvi 1-es számú általános iskola kisdíákjai*, Babos Ibolya tanítónő irányításával.

Április 2-án a kövesdombi unitárius templomban az istentisztelet keretében énekelt *Tróznér Kincső énekművész*. Orgonán kísérte *Ávéd Éva zongoraművész*. Az istentisztelet után a templom *Bözödi György* termében megnyílt *Kosztá Pál Árpád ny. műépítész Az én virágvasárnapom* című, festményekből és csontfaragványokból álló kiállítása. Megnyitóbeszédet mondott *Murádin Jenő* kolozsvári művészettörténész. Szavalt *Kecskés Lajos ny. lelkész*.

Húsvét nagyhetében, *április 12-én* a kövesdombi unitárius templomban 18 órától tartotta húsvéti hangversenyét a *Musica Humana* női kamarakórus, dr. Csíky Csaba karnagy irányításával.

Április 14-én, nagypénteken a Marosvásárhely-Kövesdombi Egyházközség kórusa előadta Jézus szenvedéstörténetét, a hagyományos unitárius *passiót*.

LÉLEKKENYÉR

Áldozócsüörtök kérdése

LŐRINCZI-
VASS
ZSUZSANNA

A vallásórára járó gyerekekkel olyan rajzfilmsorozatot szoktunk nézni – bibliai témánkhoz kapcsolódva –, amelyben az egyes részek azzal kezdődnek, hogy pár fiatal visszarepül az időben. Egyik ilyen alkalommal azon kezdtem el töprengeni, hogy milyen is lenne, ha megállíthatnám a mindennapok hatalmas, nagy kerekét, és kicsit visszaröpülhetnék az időben. Ha lehetőségem lenne arra, hogy számomra fontos emberekkel találkozzak. Olyanokkal, akik különös erővel hatottak rám eddig megtett életem során, akiknek néhány egyszerű szava megszépítette az életemet, akik egyetlen öleléssel megnyugtatták háborgó lelkemet, vagy egy mosollyal elűzték a mindennapok nehéz gondjait. Vagy miért is ne, néhány jó tanáccsal segítenének át a mindennapok buktatóin. Milyen jó lenne, ha a velük való találkozásból erőt lehetne meríteni egyéni és közösségi életünkhöz...

Milyen jó lenne felrázni magunkat a lassan megszürkült hétköznapiakban úgy, hogy egy nap-sütötte délutánon Jézus lábához ülnénk, mint a tanítványok vagy mint a hallgatóság tagjai. Mert lássuk be, gyakran mi is belefásulunk a mindennapok dolgaiba, elmerülünk abban a bábeli zűrzavarban, amit oly gyakran életnek hívunk, és néha olyan nagy szükségünk van a jézusi tanításra. És bár rendszerint pontosan tudjuk, hogy milyen nagy szükségünk lenne a megállásra, az elcsendesedésre, az Istennel töltött pillanatokra, valahogy mégsem ismerjük fel, és nem használjuk ki a számunkra adandó alkalmakat... a piros betűs napokat.

Hiszen itt van áldozócsüörtök, a tanítványok öntudatra ébredésé-

nek az ünnepe. Egy ünnep, amely lassan kikopott a köztudatból, és ma holnap már csak a naptár piros betűi figyelmeztetnek bennünket az istenkeresésnek, az elcsendesedésnek a napjára. Pedig tanítása és mondanivalója igen fontos a mai ember számára is. Mert milyen jó lenne néha felébredni e

Azóta rengeteg idő telt el. Mindennapjaink során gyakran mi magunk is a félelem, a kilátástalanság sötét köntösébe burkoló-zunk. Gyakran vagyunk önmagunkat is eláruló Júdások, tagadó Péterek, akik rendszerint önmagukat emésztik fel egykor elkövetett hibáikért. Néha bezárkózunk saját

„Talán ti is a tanítványai akartok lenni?” (Jn 9, 27b)

széthúzásokkal teli álomból, milyen jó lenne felülemelkedni saját, olykor igencsak kicsinyes dolgainkon és egységben látni e teremtett világot!

Jézus halála után a tanítványok kétségbeesetten menekültek, életükre és mindennapjaikra rányomta sötét bélyegét nagypéntek, és bár húsvét diadalának fénye pislákol a lelkükben, valahogy mégsem érezték magukat elég erősnek ahhoz, hogy a rájuk bízott feladatot teljesítsék, a jézusi tanítás szerint éljenek, így elzárkóztak a nagyvilág elől. De az együttlét, a közös imádkozás, hitüknek pislákoló lángja elindított bennük egy megállíthatatlan folyamatot. Megértették életüknek célját. Tudták, hogy a feladat nagy és nehéz, de mégis vállalták. Tudták, hogy mindarról, amit ők megtapasztaltak a Mester közelében, nem szabad hallgatni, azt további kell adni. A szeretetről, a megbocsátásról nemcsak beszélni kell, hanem megélni is kell – hittek egy szebb és teljesebb jövőben. Levették a félelmeiket, a sötét pillanatoknak köntösét, és hittel a szívükben léptek az emberek elé, hogy az első pünkösd alkalmával ez a meggyőződés, ez a hit valami csodálatosat alkosson.

kis világunkba és nem gondolunk azokra, akik mellettünk élnek, akik szintén Isten gyermekei.

De eljön a nap, az a bizonyos piros betűs ünnep, áldozócsüörtök, ami évről évre esélyt ad nekünk, hogy felébredjünk. A döntés a mi kezünkben van. Elsétálunk-e mellette, mintha nem is lenne, vagy kicsit elcsendesedünk, megerősítjük hitünket, és felelünk a kérdésre: „Talán ti is tanítványok akartok lenni?” Mert be kell látunk, a mi feladatunk sem más, mint annak idején a tanítványoké, mégpedig az, hogy a jézusi eszmét, ragyogást megtartsuk a saját életünkben, és elvigyük mások életébe is, hogy az Istennek tetsző legyen.

És amikor úgy érezzük, hogy belefáradtunk, nekünk ez nem megy, akkor csendesedjünk el, pörgessük vissza életünk kerekét – ha másképp nem megy, akkor képzeletben –, és gondoljunk azokra a számunkra fontos emberekre, akik a hitükben mindenkor szilárdan megálltak, akik kemény harcot vívtak a mindennapokban hitükért. Gondoljunk az első tanítványokra, a Péterekre, a Tamásokra. Ülünk le Jézus lábához, hallgassuk a Mester beszédét, és válaszoljunk a kérdésre: „Talán ti is a tanítványai akartok lenni?”

Párkapcsolati újragondoló

PÁL TÜNDE

• Egyre többet hallhatunk, olvashatunk a párkapcsolatok milyenségéről, valamint arról, hogy a házasság intézménye válságban lenne. Kérdés azonban, hogy valóban válságról kell-e beszélni vagy inkább átalakulásról. A tradicionális modell szerint a család, a legkisebb társadalmi egység anyából, apából és legalább egy gyermekből áll. Az apa a kenyérkereső, és az anya otthon főz, takarít és felelős a gyermeknevelésért. A házasság és az ép családi élet Coontz szerint „társadalmi találmány”, amely a férfiak és nők közötti munkamegosztásból alakult ki a korai társadalmakban, és a család túlélését, jó működését szolgálta, mivel a nőkre és a férfiakra különböző, de egymással együttműködő, egymást kiegészítő szerepeket osztott.

A mai munkaerőpiaci lehetőségek, a nők jogainak gyarapodása, a házasság mint tartós szövetség iránti elköteleződés lazulása, a házasságon belüli szerelem és intimitás utáni vágy megváltoztatta azt az elképzelést, hogy csak a házasság adhatja meg azt, amire a felek vágnak, ebből kifolyólag érthető, hogy a házasságkötési gyakoriság csappanóban, a válások száma növekvőben, a házasság nélküli együttélések sokasodnak, s ezzel együtt a házasságon kívüli születések aránya emelkedik.

Ha napjainkban feltesszük a kérdést pároknak: mit találnak a legnehezebbnek a mai világban egy férfi és egy nő számára, majdnem minden esetben azt halljuk, hogy kifáradtak, kimerültek, meg vannak akadva a változó szerepek, a követelmények nyomása miatt. A mai párok számára már nincs követhető példa, a régi értékek, szerepek, hagyományok elavultak, olyan, mintha térkép nélkül kellene eligazodniuk egy ismeretlen tájon. A kihívás a mai párok számára: új utakat találni.

Évtizedeken át a párkapcsolatokban a párok kapcsolati élete – megtanulni kommunikálni, megváltoztatni a hibás mintákat, az életciklusok különböző szakaszaiban alkalmazkodni – volt a kérdés, mára maga az életciklus változott, és a kérdések így tevődnek fel: mennyi egy gyermek értéke? Helyettesítheti-e a gyógyszer az emberi akaratot? Mi a megfelelő arány munka és család között? Befolyásolhatók-e a nemek közötti határok? Van-e a házastársi elkötelezettségnek határídeje?

Ezek olyan kérdések, amelyeknek megválaszolásához értékítéletre van szükség, és az élet prioritásainak újragondolására, átrangsorolására. Bár elsőre azt mondhatnánk, hogy ezek a változások elbizonytalaníthatják, megterhelik az egyént, egymás felé elidegenedést hozhatnak, azt is érdemes észrevennünk, hogy több szabadságot adnak olyan választásokra, lehetőségekre, amelyek közös életük minőségét javulását ígéri.

Az alábbiakban néhány olyan nézőpontot vázolok fel, amelyek összhangba hozhatják a párok életét az időséggel, világgal, amelyben életük zajlik.

Karrier és párkapcsolat

A háromkarrieres család – a harmadik a családi élet – arra utal, hogy a munka és család egyenlő jelentőséget nyert. A nők bekapcsolódását a gazdaságba az elmúlt ötven-harminc évben nem kísérte a házasság olyan kulturális megértése, ami ezt az átmenetet megkönnyítette volna. Férfiak és nők egyaránt bera-gadtak a tradicionális szerepekhez kapcsolódó hiedelmekbe, még akkor is, ha mindketten folytatják szakmájukat, íme egy példa: a nők támogatók, a férfiak versengők. Ideje a nemi szerepekhez kapcsolódó hiedelmeket megkérdőjelezni, újragondolni. Így a pár mindkét tagját elsődlegesnek kell tekinteni mind a munka, mind a család szemszögéből. Mindkét nem birtokol feladatorientált, illetve kapcsolati, viszonyulási készségeket, ellentmondva ezzel a hiedelemnek, miszerint a két fél eltérő kapacitást hoz a kapcsolatba.

Érdeemes páronként megbeszélni a munka és a család kiegyensúlyozásának megélését, akár közös a véleményük, akár eltér. Segíthet a kapcsolat épülésében, ha a háztartási feladatokat mindkét partner feladatának tekinti, és hasznuk származhat abból is, ha más, hasonló élményű párokkal oszthatják meg tapasztalataikat.

Technika és párkapcsolat

Napjainkban új háromszöggel kell számolnunk, amelynek a harmadik tagja nem egy másik személy, hanem a technológia. A technológia elérte a párok magánszféráját, mintha a technika irányítaná őket, és nem fordítva. Ma már senki számára nem meglepetés az internetes hűtlenség és a kiberszex. A világháló nem korlátozza a kapcsolatok számát, végtelen számú ismeretlen másikkal kommunikálhatunk, közölhetők szenzációs történetek, pornográf hajlamokat élhetünk ki, stb., de a lényeg, hogy ez a mesevilág el van zárva a hitvestől. Amennyiben a világhálón portyázót felfedezi a partnere, megjósolható a házassági krízis.

Mindenképp hasznos lehet megválaszolni magunknak az alábbi kérdéseket: ki és mikor használja az internetet? Hasznos információforrás-e a háztartásban, vagy az elvonulás eszköze lett, esetleg a közös ágyból való menekülés? Természetes, hogy nemcsak feszültségforrás a technológia, hanem az élet támoga-

tásának tartozéka is, például a szétszóródott családok esetében, ahol általa mindennapossá válhat a kapcsolattartás gyermekkel, hitvessel, testvérekkel, miközben évente csak kétszer-háromszor találkoznak.

Idő és párkapcsolat

Látva, tapasztalva az örült, nyomasztó tempóban élő párokat, kimondhatjuk, hogy a párok életére a legnagyobb hatást talán az idő gyakorolja. Alapprobléma: hogyan kezelik a párok az idő múlását, és hogyan élnek meg egymást az idő perspektívájában (eltolódások a személyes életkronológiában, pl. mikor akarnak házasodni, gyereket vállalni). Ugyanígy feszültséget kelthet egy kapcsolatban az időbeosztás kérdése, főként, ha másként vélekednek a szabályosság szükségességéről és a jövőtervezés vagy a pillanatnak élés dilemmájáról. Napjainkban a munka és a technológia egyre fokozottabban felhívja a figyelmet az időre mint a meghitt kapcsolatok minőségi fenntartásában kritikus tényezőre. Az ugráló munkabeosztás, a munka zaklatott üteme, a hosszúra nyúló munkanapok miatt a közös idő megcsappanása stb. mind kihat a párok együtt tölthető idejének mennyiségére és minőségére, új kihívások elé állítva őket: hogyan lehet szinkronba kerülni, hogyan lehet biztosítani a közös szórakozást, intim perceket, hogyan nyerhetnek időt gyermeknevelésre, problémamegoldásra, életük közös építésére. Bár a munka, a kapcsolat és a család közötti egyensúlyozás kihívásait mindkét fél megtapasztalja, az adatok szerint a nőkre több hárul ebből.

Egy 1993-as amerikai felmérésből tudjuk, hogy a feminista forradalom utáni fiatalabb nemzedékben sem változott az a felállás, miszerint a párjaikkal azonos körülmények között dolgozó nők sokkal többet vállalnak a háztartásban és gyermeknevelésben, mint a férfiak. Mindehhez még hozzáadhatjuk, hogy a modern technikának köszönhetően ma már az egyetlen határ a munka és otthon, vagyis a párkapcsolat között az időbeliség. A felgyorsultság érzése újabb kihívást jelent, amikor át kell váltani a feszes munkatempóról, a technika gyors világáról az emberi kapcsolatok lassúbb ütemére.

Van három mítosz (téves elképzelés) az időről, amelyek megakadályozzák az idővel való sikeres megbirkózást: a spontaneitás, a végtelen tökéletesség és a kontroll mítosza.

Nézzük az elsőt. Ebben arról van szó, hogy bármilyen hektikus a partnerek időrendje, az öröm, a szex, a páros aktivitások csak úgy megtörténnek.

A végtelen tökéletesség mítosza az alkalmazkodást ellehetetlenítő mítosz, azt az illúziót kelti, hogy minden tevékenységüket vihetik, dolgozhatnak, amennyit csak bírnak, mégis találnak időt egymásra. A pároknak talán le kellene számolniuk azzal a fantáziával, hogy létezik emberi élet korlátlan karrierrel, mindenre elegendő szabadidővel, gyermekneveléssel, romantikával. Választani kell!

A totális kontroll mítosza azon alapul, hogy az emberek nem ismerik fel azoknak a rendszeröröknek a hatalmát (munka, adminisztráció, technológia stb.), amelyek formálják életüket, idejüket. Ez rögtön világossá válik, ha ezeket a kérdéseket megválaszolják: milyen alkalmakkor szervezi életüket az óra vagy az előrejegyzési naptár? Naponta hányszor használják a naptárjukat vagy a telefon időszervezőjét?

Érdeemes kipróbálni P. Fraenkel egyperces örömpontok gyakorlatát, amelyet elfoglalt párok időmintáinak javítására dolgozott ki. A gyakorlat lényege, hogy minimális idő ráfordításával nagyobb kötődés érzete alakuljon ki. Pl.: egy csók, egy ölelés, virág, édesség, simogatás, szavak, amelyek a másikkal örömet okoznak, egy vicc, verssor, gyors tánc, ima vagy áldás közös elmondása stb. Ezekből az egypercesekből érdemes hatot megvalósítani a nap folyamán. Kiemelendő: ezzel a gyakorlattal nem lehet kiváltani az együttes időt, ez csak ráadás!

Terméketlenség, kései gyermekvállalás és párkapcsolat

Egyre több pár halogatja a családalapítást – főleg szakmai karrierre hivatkozva –, így egyre nagyobb mértékben érinti őket a terméketlenség kockázata. Bár a reprodukív technikák szédületes ütemben fejlődnek, újabb és újabb reményeket adva az érintetteknek, de éppen ilyen hatalmas a vele járó morális és etikai dilemma is.

A nők körében az a hiedelem él, hogy akkor lesz gyerekük, amikor csak akarják, nem tájékozottak a tekintetben, hogy termékenységük korukkal csökken, a férfiaknál nincs ilyen korhatár. A terméketlen párok esetében az egyik leggyakoribb ok a nők előrehaladott életkorával együttjáró előregedett petesejtek megléte, illetve azok elapadása. A nők életkora egyenes arányban áll a sikeres fogantatással: 20 évesen 40-50 százalék a pozitív ciklusok aránya, 35 évesen 15-20 százalék, míg 45 évesen csak 3-5 százalék.

A terméketlenséggel küszködő párok három csoportba sorolhatók. Az elsőbe azok tartoznak, akik régóta házasok vagy együtt élők, és addig tolják a gyermekvállalást, míg a nő karrierje megalapozódik. Akkor keresik a kezelést, miután szembesülnek azzal, hogy a megfogadás önerejükéből nem jön létre. Még nem próbálkoztak semmiféle orvosi beavatkozással, fontolgatják, hogy örökbe fogadjanak, petesejt-donort keressenek vagy vállalják a gyermektelenséget. A második csoportba azok tartoznak, akiknek már van egy gyermekük, aki fiatalabb korukban könnyen megfogant, de negyven körül vagy után már nem jön össze a kistestvér. A harmadik csoportba azok tartoznak, akik későn találkoztak, túl a harmincon házasodtak, és azonnal elkezdnek próbálkozni, mert tudják, hogy szorít az idő. Ők azzal a problémával kerülnek szembe, hogy nem volt idejük a kapcsolat elmélyítésére, fejlesztésére, és máris szembesülnek egy újabb, a gyermek születésével kapcsolatos nehézséggel.

A terméketlenség kiderülése majdnem minden esetben pszichotrauma, nemcsak a meddő fél önképét rendíti meg, hanem demoralizáló hatású a párra is. A helyzetet csak ronthatják a család elvárásai, a barátok megjegyzései, amelyek mind abba az irányba hatnak, hogy a házasságban gyerekek születnek, így a terméketlen pár háttérbe szorított, másnak éli meg magát, ebből kifolyólag egymás iránti viselkedésük is problematikus, diszfunkcionálissá válhat, legalábbis az első időszakban.

A pszichológiai folyamatban a veszteség, a gyász a központi motívum, aminek felismerése, felszínre hozása lényeges, hiszen a folyamat tele van elkerülhetetlen csalódásokkal, ebben segíthetnek az alábbi kérdések: mit jelent nekik a terméketlenség? Hogyan formálta át azt, ahogyan most az életükre tekintenek? Hogyan hat női, illetve férfi mivoltukra, annak jelen felfogására? Miben befolyásolja őket az, hogy a partnerük terméketlen? Mi mindenre hajlandóak egy vér szerinti gyermekért? Egy gyermek mindent megér, vagy van ennek valami határa?

Mi a fontosabb: gyermeket nemzeni, szülni vagy nevelni?

Ha a pár az örökbefogadás vagy donor-igénybevétel mellett dönt, nagyon fontos néhány kérdés körüljárása, megbeszélése: hogyan rendezik el magukban, hogy a gyermek genetikailag csak egyikőjüké, örökbefogadás esetén egyikőjüké sem? Mindez hogyan módosíthatja a párkapcsolatukat? Elképzelhető, hogy különbség lesz egy ilyen gyermek iránt kötődésükben, elfogadásukban, szeretetükben? Mit gondolnak, hogyan fogadják a nagyszülők ezt a nem teljesen vagy teljesen idegen gyermeket? Kihathat ez a szülőkkel való kapcsolatukra? Milyen megjegyzésekre számíta-

nak, amikor ennek a gyermeknek a születésnapját, esküvőjét vagy az ő gyermekének születését ünneplik? Fognak a donorra vagy a vér szerinti szülőkre gondolni? Tervezik, hogy valaha is elmondják a gyermeknek? Ha igen, milyen életkorban? (Az örökbefogadás irodalma azt mutatja, hogy azok a gyerekek, akik nem szereznek megfelelő időben vagy alkalommal tudomást örökbefogadásukról, becsapottnak érzik magukat, bizalmatlanná válnak az örökbefogadó szülei iránt.) Ha lesz a gyermeknek akármilyen testi baja, vagy érzelmi-viselkedési probléma lesz vele, el tudják-e fogadni őt olyannak, amilyen? Hogyan fogja mindez a szülői kompetencia érzését befolyásolni? Mi a helyzet, ha a donor vagy vér szerinti szülő kapcsolatba akar lépni az örökbefogadókkal, és be akar vonódni?

A terméketlenség pusztítóan nehezdedhet a párokra, miközben kifelé ebből nem sok látszik. A veszteség egy jövőképet rombol le, a reprodukív technikák igénybevétele kihat a pár további életére, morális és praktikus kérdéseket vetve fel. A terméketlenség mint állapot, valamint a reprodukív technikák igénybevétele, az örökbefogadás nem egyszeri konfliktus eredményez a párok között, ezért fontos a kapcsolat folyamatos megerősítése.

A fentiek mellett van még néhány nyugtalanító téma, amiről érdemes beszélni: családi erőszak, kulturaközi párok, újrarázasodás, homoszexualitás, nyugdíjazás, időskor. Ezek mind mélyen befolyásolják a párkapcsolatok alakulását, minőségét, amelyekkel naponta szembesülünk, és egészen új elképzeléseket követelnek párkapcsolatról, utódok vállalásáról és neveléséről, szerelemről, házasságról, elköteleződésről, intimitásról.

„Újra kell gondolnunk, mi normális és mi rendellenes, mi természetes és mi természetellenes, mi az egészséges vagy egészségtelen. A párterápia ma már nem módszertani, hanem ideológiai kérdés.” (Peggy Papp pszichológus, családterapeuta, New York)

A fennebb érintett kérdések, de mások is, mint a gyakori válás és újrarázasodás, a nevelőszülőség, a homoszexualitás, a genetikai térkép alapján tervezett gyermekek egészen új elképzeléseket követelnek párkapcsolatról, szerelemről, gyermekvállalásról, elköteleződésről, intimitásról.

Napjainkban néhány népszerű könyv azt az üzenetet fogalmazza meg, hogy a pároknak azért vannak problémáik, mert férfiak és nők veleszületetten és megváltoztathatatlanul mások, nem beszélnek egymás nyelvét. Ebből kifolyólag a párkapcsolati problémák feloldásáért egyszerűen csak alkalmazkodni kellene egymás genetikai adottságaihoz. A helyzet azonban ennél sokrétűbb, ma a segítő foglalkozásuk feladata: segíteni a párokat, hogy túltekintsenek magánéletükön, és meglássák a rájuk kívülről ható társadalmi folyamatokat is, amelyek formálják mindennapjaikat.

Isten jelenléte a párkapcsolatban

LAKATOS CSILLA

• A család az emberiség egyik legősibb intézménye, amely felnőttek társat, gyermeknek fészket ad, kielégíti az ember legalapvetőbb szükségleteit, a valakihez való tartozás érzését, befogadottságot és biztonságot nyújt. A leghatékonyabb együttélési forma, amely tagjait védi, erőforrásokkal, megküzdési stratégiákkal látja el.

A család legfontosabb egysége a házaspár. A házastársi kapcsolat a család kapcsolati központja, amely kulcsfontosságú szerepet játszik a család egészének érzelmi klímájában és kapcsolati szerkezetében. Ez a család statikai bázisa és tengelye, amely köré a többi kapcsolat rendeződik. A házasság a legnagyobb boldogságot és a legtöbb fájdalmat hozó emberi kapcsolat, sajátos egyvelege erőnek és törekénységnek, ezért mindig, de különösen változó világunkban védelmet, erősítést és gondoskodást igényel.

Korunk egyik nagy kihívása a házasság stabilitásának gyengülése, amely a múlt század közepén indult el, és napjainkban drámai mértékűvé vált. A modernnek nevezett korszak a házasság stabilitásának külső pilléreit rombolta le (jogi előírások a válással kapcsolatban, választási alternatíva, a válás társadalmi megítélésének változása), míg a posztmodernitás a házasság stabilitásának belső tartópilléreit gyengítette. Ez utóbbi felforgatta a hagyományos értékrangsorot, háttérbe került a hűség, elköteleződés, felelősségvállalás, a házasság értéke, és előtérbe került az újdonságkeresés, sikeresség, szabadság, az önérdek önző önmegvalósítása. Ennek következtében gyökeresen megváltozott a házasságról, kapcsolatokról, gyermekvállalásról, nemi szerepekről való gondolkodás. A szekularizáció elterjedése pedig gyengítette a házasság és a család egyik nagyon fontos tartóoszlopát, a vallásosságot.

Isten bemutatja Évát Ádámnak (Francesco Villamena metszete, 17. század)

A legtöbb vallás hangsúlyozza a szeretet, elköteleződés, a tisztelet, kölcsönös támogatás és segítség, szolidaritás, az egymás iránti türelem, megbocsátás és hűség fogalmát. Ezek a tulajdonságok és viselkedésmódok jelentős szerepet játszanak a házasság tartósságában, minőségében. A vallásosság párkapcsolatra gyakorolt hatásának legfrissebb vizsgálatai rendjén megállapítást nyert, hogy a vallásos, erős hittel rendelkező párok körében nagyobb az elköteleződés, a házasság stabilitása és a házassággal való elégedettség is, mint a nem vallásosoknál, s ezzel összefüggésben a házasság is jobban működik, a családon belüli

„Ha az egyiket megtámadják, ketten állnak ellent. A hármasság fonál nem szakad el egyhamar.” (Préd 4,12)

bántalmazás és a válás ritkábban fordul elő. A házasság tartóssága szempontjából különös jelentősége van az életre szóló elköteleződésnek, a házasság szövetségi jellegének. A hosszú évek óta együtt élő párok a tartósságot, elégedettséget, boldogságot meghatározó tényezők között hangsúlyozzák a vallásosság, különösen az osztott, közösen megélt vallásosság szerepét.

Újabban végzett vizsgálatok igazolták, hogy a bensőséges vallásgyakorlat többek között kapcsolatban áll az elköteleződéssel, a kapcsolatok támogató megélésével, az empátiával, a biztonságos kötődéssel, és mint ilyen, pozitív hatással van a párkapcsolati tervek kölcsönös támogatására, a célok elérésére és az esetleges akadályok leküzdésére.

Az imádság által Isten valóságos tagja a házastársi rendszernek, ily módon Őt közvetlenül segítségül lehet hívni, Vele gondolatokat, érzéseket megosztani, Nála megnyugvást lelteni. Az imádság „enyhítő” tényezőként jelenik meg a vallásos párok kibékülésében és problémamegoldásában: megszelídíti az ellenséges érzéseket, csökkenti az indulatos érzelmi reakciókat, előidéz az együttérzést, növeli az önváltoztatás igényét, valamint a felelősségérzetet a kibékülésben és a problémamegoldásban.

Mindez igaz a közösen, akár vallásos közösségben, akár családi körben megélt imaalkalmakra, amikor a házastársak osztoznak az Istennel való kapcsolat élményében, de különösen igaz azokra az alkalmakra, amikor a házastársak egymás testi, lelki egészségéért fohászkodnak, illetve egy adott helyzetben Isten segítségét kérik házastársuk számára. Ez utóbbi imafor-

mában az imádkozó személy olyan támogatást, beleélést tanúsít, amely bizonyítottan növeli a házastársi elköteleződést és elégedettséget.

A vallásosság kihat arra, hogy a felek mennyire elégedettek a párkapcsolatukkal: míg a legtöbb együtt járó és jegyben járó fiatal tagadja, hogy vallásuk vagy személyes istenkapcsolatuk különbözősége jelentőséggel bírna, hosszú távon mégis az derül ki, hogy a vallásos hit befolyásolja a megelégedettséget. Azoknál a pároknál, akiknél a vallás valamilyen módon fontos helyet foglal el, házasságkötés után a családi megelégedettség egyrészt az Istenbe vetett hit, a hitgyakorlás fontosságán alapszik, másrészt a család vallásos közösségben betöltött helyén, azaz azon, hogy a család tagjai – közösen vagy külön – tudják-e hitüket gyakorolni, van-e ebben támogatás, egyetértés. Ha egy pár házasságkötés előtt kevés figyelmet fordít a valláshoz, hithez kapcsolódó különbözőségekre, később azzal kell szembesülnie, hogy a vallás

nemhogy erőforrássá, hanem konfliktusos ponttá válhat életükben.

Amikor egy pár Isten áldását kéri házasságára, hármas szövetségre lép. E kapcsolatrendszerben ott van az egyén Istennel való kapcsolata, személyes istenhite, ott van a társához fűződő szerelme, elköteleződése, és végül ott húzódik a pár mint egység közös szövetsége Istennel, mint megtartó, erőt adó harmadikkal.

Mire képes egy ember egyedül? Sok mindenre képes. De bizonyos feladatokat ketten sokkal egyszerűbben megoldanak. Hát még hárman! Az igazán erős köteleket három fonalból szokták összefonni. Azaz egy fonál is tart valamit, ha már kettőt sodornak össze, erősebb, de az igazi az, ha háromból készül a köté. A házasságra ez különösen is érvényes. Fontos, hogy ketten igazán szerelemben, szeretetben összefonódjanak, de igazán erősen akkor fog tartani, ha hármas fonál lesz, és Isten mint harmadik mindenkor jelen marad.

A keresztény humanista szellemiség varázsában

Thomas Mann unitárius meggyőződése

FELHŐS SZABOLCS

„Ez az a szellemiség, amely vonz engem, amióta megismertem.” (Thomas Mann)

• Az elismert Thomas Mann-szakértő, Heinrich Detering 2012-ben hívta fel a figyelmet arra, amit még az életrajzírók sem vettek észre, miszerint a világirodalmi rangú német író amerikai száműzetésében aktív tagja lett a kaliforniai, Los Angeles-i Első Unitárius Egyházközségnek. Arra is rámutatott, hogy a Nobel-díjas író már az 1920-as, 30-as években is hasonló nézeteket vallott, anélkül hogy unitárius vallásra tért volna. Unitarizmus hosszú szellemi fejlődés eredménye, amely műveiben a kezdetektől fogva kitapintható volt, csakúgy, mint a késői munkáiban: az esztétikai értékektől a humanizmusig tart a fejlődés útja.

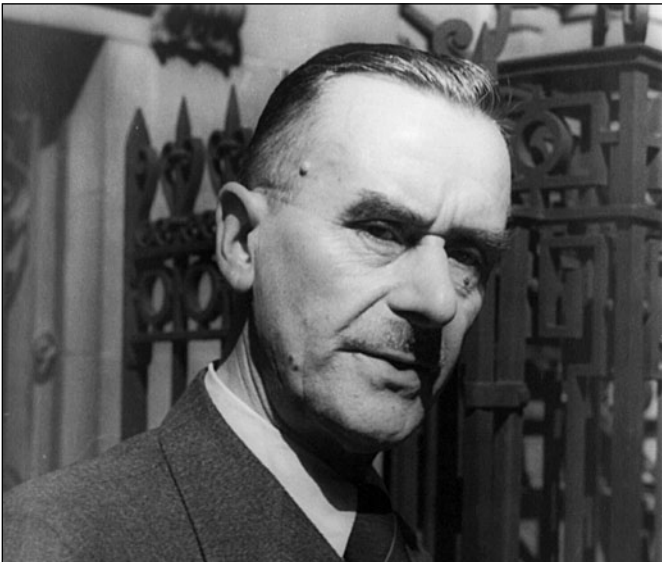
Thomas Mann (1875–1955) kora Németországának megbélyegzett humanista demokratája volt, nem véletlenül: lübecki protestáns gyökerei, egy vallási indíttatású humanizmusba vetett reménye, de homoerotikus irányultsága is nem kívánatosá tették személyét a nácizmus korában.

Mann a nemzetiszocialista eszmével nem értett egyet, ezért 1933-ban emigrálnia kellett hazájából. Franciaország és Svájc után végül az Egyesült Államokban állapodott meg családjával. Számára az unitáriusok képviselték az amerikai álmodat, a politikai re-

ményt, amely egyre megfoghatóbbá vált a második világháború következtében. A második világháború után azonban ezt a hitet is meg kellett védeni a veszterhes McCarthy-korszakban, amikor a veszett kommunistavadászok fenyegették, beárnyékolták az amerikai emberséget.

1947-ben így vallott a német szerző: „A vallás alázat: alázat elsőként a felismeréshez, hogy emberré váljunk”. Meglátásában az unitáriusok képviselik a demokráciát és humanizmust, s mindezt hitelesítik a vallásuk által. Az a vonzerő pedig, amely az unitarizmusból sugárzott, azért ragadta meg őt, mert gondolatvilágát már korábban is a tiszta jézusi tanítások, a bibliaismeret, a humánus és a kereszténység tisztelete jellemezte.

Heinrich Detering könyvében kifejtette, hogy Thomas Mann sokféleképpen kapcsolódik az unitárius egyházhoz, bár soha nem lett formálisan bejegyzett tagja a Los Angeles-i Első Unitárius Egyházközségnek, Mann leánya, Elizabeth és annak férje, Giuseppe Antonio Borgese 1939. november 21-én a Princeton Egyetem kápolnájában unitárius szertartás keretében kötöttek házasságot. A Borgese testvérek, Mann unokái, Angelica és Dominica, valamint az író Michael nevű fiának gyermekei, Frido és Anton unitárius szertartás szerint lettek megkeresztelve. Az író lelkes barátja, Stephen Hole Fritchman búcsúz-

Thomas Mann 1937-ben (Wikipedia.org)

tatta bátyját, Heinrich Mannt, akit az unitáriusok segítettek a fasiszta időkben a szökésben.

Az unitarizmus szellemiségét, amelyet „keresztény humanista szellemiségnek” nevez, Thomas Mann igazi rokonszenvvel csodálta, mióta megismerte. Az író számára az volt kiemelkedően fontos, hogy az unitarizmus szerint egy vallás értékeit, tehát az unitáriusét is, a követőinek tettei határozzák meg.

Felvetődik a kérdés, hogyan fedezte fel mindezt a kutató? Thomas Mann unokája, Frido 2005-ben egy lübecki előadásában és 2008-ban a *Hullámvasút* című önéletrajzában említi családjá unitárius kötődéseit.

Tehát először a „kedvenc unoka” által kapcsolta össze a kutató a nagy humanista író az unitárius szellemiséggel. Később a bibliai témájú munkái, a József-tetralógia, a Mózes-novella, *A Törvény*, a *Doktor Faustus* és végül *A kiválasztott* kerültek kutatása előterébe.

Az unitárius humanista szemlélet először a József-regények megírása során érlelődött, s ez az 1943-ban befejezett, négy részből álló regénysorozat megkapóan dokumentálja, hogy a vallásosság és humanizmus kölcsönösen gyümölcsöző kapcsolatba léphet.

Munkássága korai szakaszában Mannt elbűvölte Richard Wagner vallásos művészete, Schopenhauer halálmetafizikája és Nietzsche kereszténykritikája. De a József-regényekben és politikai esszéiben már nem az esztétika, hanem a vallás és az erkölcsi értékek vannak előtérben, a „belső világ” humanizmusa.

Thomas Mann már az 1920-as és 30-as években olyan nézeteket vallott, amelyek unitáriussá tették, anélkül, hogy unitárius lett volna. Az 1922-ben írt *Fordulat* és *A Német Szövetségi Köztársaság* című valomásában Walt Whitman amerikai költőre hivatkozik, mint a demokrácia írójára. Walt Whitman *Fűszálak* című, 1855-ös verseskötetének 400 verse üdvözli azt, ami Mann számára is rendkívül fontossá vált: a demokrácia, a vallás és a humanizmus egységét.

Az amerikai unitárius esszéíró, Ralph Waldo Emerson munkássága szintén termékenyítőleg hatott a humanista íróra. Whitman és Emerson olvasása által Mann közelebb került az amerikai demokrácia, a humanizmus, az individualizmus és emberi jogok fogalmához, s így majdhogynem magától értetődik, hogy unitáriussá lett. Amerika harmadik elnöke, Thomas Jefferson szintén unitárius volt, aki szerint az erkölcs, a politika és a vallás kölcsönösen meghatározza egymást. Ebben rejlenek a gyökerei annak az amerikai vallásnak, amit Thomas Mann kaliforniai emigrációjában annyira megnyerőnek és meggyőzőnek talált.

Detering a Bostonban található unitárius levéltárban, a Harvard Egyetem könyvtárában és Los Angelesben, a helyi unitárius egyház levéltárában kutatott. Így talált rá az 1948. december 30-i keltezésű karácsonyi üdvözlőre, amelyben Thomas Mann tisztázza vallási hovatartozását és egyúttal istenhitét is: *„Amire ma szükség van, ami még sürgetőbb, mint valaha, az a gyakorlati vallási filozófia, a gyakorlati kereszténység – vagy ha úgy tetszik, egy új vallásossággal átítatott humanizmus, amit hozzá kell igazítani az embereken és a földön uralkodó agresszív állapotok javításához, míg ugyanakkor egyszerre kell tisztelni és meghajolni áhítatos misztériuma előtt, ami minden emberi létezés alapja, és nem lehet kiűzni, és soha nem is kell, mert szent.”*

Mann szerint a vallás abban segít, hogy ne éljünk társadalmilag és politikailag semmitmondó életet, hanem törekedjünk alkalmazni a kereszténységet a mindennapokban.

Thomas Mann aktív tagja volt a Los Angeles-i unitárius egyházközségnek, ő kezdeményezte a keresztelési és temetési szertartások bevezetését is.

1951-ben Thomas Mannt kommunizmussal vádolták meg. Ekkor lelkészében, Fritchmanben talált védőre, aki arra kérte, hogy az év márciusában a Los Angeles-i Első Unitárius Egyházközség szószékén politikai-erkölcsi és vallási-humanista hitet tegyen. A humanista író elfogadta az ajánlatot, és nyolcszáznál több hallgató előtt mondta el, hogy származása szerint lutheránus, de elköteleződött az unitárius vallás iránt.

Amikor egy évvel később elhagyta az Egyesült Államokat, és visszatért Svájcba, kapcsolata nem szakadt meg a kaliforniai unitáriusokkal. Zürichben halt meg 1955 augusztusában. Fritchman Los Angelesben tartott gyászbeszédében a Nobel-díjas író az ószövetségi prófétákhoz hasonlította. Az író számára az amerikai demokrácia, a felvilágosult tolerancia és az átalakult keresztény erkölcsök megtestesítői voltak az unitáriusok. Nagyon bízott abban, hogy az unitárius szellemiség nemzetközi szinten is hatással lesz a világpolitikára.

Detering művét ugyan még nem fordították le magyarra, de a németül olvasóknak ajánlom szeretettel a *Thomas Manns amerikanische Religion* c. könyvét.

Atlantisz, harangozz!

KOCSIS TÜNDE

• Bizonyára sokan vannak, akik nem tudják, hogy az erdélyi magyarságnak és köztük az erdélyi unitáriusoknak is közük van Atlantiszhoz.

Ugyan – hallom is kételkedően felhorkanni X-et –, mi közük volna az erdélyieknek ehhez a kérdéses létezésű szigethez, amely ugyan több nép mítoszvilágában felbukkan, és Platón erre alapozza politikai utópiáját, de mi köze egyáltalán a mostani realitáshoz?!

Kedves X, hadd írjak le néhány tény! Az Atlantisz Harangoz Országos Versmondó Vetélkedő 2017-ben immár 17. alkalommal gyűjtötte össze az ország magyarlakta területeiről a középiskolás fiatalokat, hogy ezen, az egyik legrangosabb erdélyi vetélkedőn ismerkedjenek a versekkel, egymással, gyönyörködtessék a közönséget és a zsűrit is.

Évente átlagosan 50 fiatal érkezik Kolozsvárra, a János Zsigmond Unitárius Kollégiumba, 17 év alatt ez nagyjából 850 diák, és most is, akárcsak tizenhét évvel ezelőtt, a rendezvény egyik megalapítója és mindenkori főszervezője, Solymosi Zsolt lelkész, tanár, aligazgató, valamint szervezőhadcserege várja ugyanolyan nyitott szívvel és elmével a vershozó fiatalokat, mint egykoron. A másik alapító és egyben mindenkori támogató, a Phoenix Könyvház vezetője, Magyarai Eszter idén magas kora miatt már nem volt személyesen jelen, de a kötetek idén is ott sorjázta az oklevelek mellett, jelezvén, hogy ami egykor elkezdődött, annak még távolról sincs vége.

A vetélkedő minden évben egy téma köré szerveződik, amelyhez igazodik a kötelező vers is, emellé kell a diákoknak egy maguk választotta verssel is készülniük. A 17 év rengeteg témát és verset kínált, így többek között elhangzottak versek a szabadság témájából, de a hit, a másság és a lázadás, a derű és a harmónia, az értékek, a csend és a hangok, az alkotás reménye, az úton levés, a kifordult világ – megannyi téma és tartalom volt, amelyen keresztül idén a béke zászlaja alá érkeztünk. A béke témája a világban eluralkodott állapotoktól a szívünkben levő békéig, avagy éppen békétlenségig bő választási lehetőséget nyújtott az idejű versmondóknak, akik a klasszikusok (Ady Endre, Szabó Lőrinc, Illyés Gyula, Juhász Gyula, József Attila, Karinthy Frigyes, Reményik Sándor, Tóth Árpád, Babits Mihály, Szilágyi Domokos, Szabó Magda, Petri György, Faludy György, Dsida Jenő, Kosztolányi Dezső, Pilinszky János, Weöres Sándor) mellett kortársakkal (Lackfi János, Adam Zagajewski, Zalán Tibor, Varró Dániel) is megajándékozták egymást, a bírálóbizottság tagjait és az érdeklődő közönséget.

Idén Radnóti Miklós *Himnusz a békéről* című verse kapott kötelező színezetet, a korábbi években pedig Kassák Lajos, Bajor Andor, Nagy László, Pilinszky Já-

nos, Szilágyi Domokos és Dsida Jenő kétszer is kiemelten fontos szerepű volt.

De mielőtt unalmassá válnának a versmondó verseny tartalmasságát bizonyító felsorolások, nézzünk egy kicsit bele, hogy mi történik valójában, és derüljön ki végre, hogy mit is akarunk ezzel az atlantiszolásal. Azon se lepődjenek meg, ha néhol felüti magát egy-egy versrészlet – ezeket is az idejű diákok hozták választott versükként. Akárcsak ezt:

*„Még várok, még csak készülődöm,
szeretném, hogy a béke győzzön,
de ha kell, a fegyveretek,
az fordúl már ellenetek:
sorsotok lesz, amivé tesztek,
vigyázzatok, mert ti neveltek!”*

(Szabó Lőrinc: *Ellenségeimhez*)

Vagy ezt: *„mert a törvény is csak csalás”*. (Faludy György: *Ballada, melyben Villon mester embertársai bocsánatát kéri*)

Mindenekelőtt a szervezők leszögeznek egy áprilisi, hétfői napot, amikor a verseny lesz, és elkezdődik a téma és kötelező vers keresése. Amint ez is megvan, az Atlantisz versmondó vetélkedő aktuális kiírása eljut az iskolákba, a pedagógusokhoz. A témában érintett, nyitott és lelkes pedagógus megkeresi a témában (esetleg) érintett, nyitott és lelkes diákot, aki a kötelező tanulási adag mellett még elvállalna egy kis halvány sikerélmény távoli reményében egy kis verskeresést, -tanulást és a megtanult poézissal: kiállást. Ha megvan a versmondó diák, akkor elkezdődik a munka: a verseket memorizálni kell, előtte viszont értelmezni, és mindezek mentén vagy után átéléssel, hitelesen elmondani. Eközben a szülő is értesül, hogy valamikor áprilisban a gyermeknek mennie kell, mert viszik, mert ügyes és bevállalós, és ki mer és ki tud állni ismeretlen helyen ismeretlen emberek, bíráló személyek elé, hogy elmondja a magáét. Képviseli magát, de tanárát és az iskoláját is! A gyermek megkapja az atyai, anyai támogatást, és amint eljön az indulás napja, felteszi a szülő a kérdést, hogy mi mindent cso-

magolt, van-e elég pénze, lesz-e amit egyen, kivel megy, mivel megy, és főleg: mikor jön.

A gyermek elindul, van, amikor a pedagógus is elkíséri. Egyesek buszon, mások vonattal érkeznek a városba, onnan taxival vagy gyalog jutnak el a helyszínig. Megérkezés, vacsora, szórakoztató program vagy ismerkedés, alvás, másnap vetélkedő, kiállítás, majd délután megnyugvás és újra szórakoztató program, alvás, búcsú, indulás haza. – Van valami rítusszerű ebben az évről évre ismétlődő rendszerben: már az étkezések és alvások rendje eleve ad egy lüktetést, az otthontól megtett út pedig a zarándoklatokkal teszi hasonlatossá a rendezvényt. És ez csak mind forma, mert ami a tartalom, ami a lényeg, amiért nem lehet megenni egyik évben sem az Atlantisz Harangoz Versmondó Vetélkedőt, az az, amit a fiatalok a lelkükben, a fejükben, a zsigereikben, a hangjukban és a testükben hordoznak és elhoznak: azt az egyedi, megismételhetetlen szépséget, amely megmutatkozik mindig, amikor egy fiatal kiáll, és két költemény lehetőségkeretei között megosztja értelmezését, így azt is, hogy mit gondol és érez a világról, az emberről, magáról. És itt van Atlantisz, ekkor fedi fel magát az az ideális világ – nevezhetnénk rejtett vagy eltűnt paradicsomnak is –, amelynek létében sokan nem hisznek, s amely mégis néha fel-felbukkan az emberek közti térben, és azt üzeni, hogy van remény, mert semmi sem

műlik el nyomtalanul. Üzenete van még az elárasztott Bözödújfalunak, hangja van a nincsnek, harangzúgása van a múltnak, dicsőítő éneke van a kivégzett milliőknak, és mindez egyben figyelmeztet is: aki él, felelős. Felelős, hogy milyen harangot kongat, mennyire erőteljes és tartalmas a bongása, és felelős, mert mindenkinek van hivatása.

Az Atlantisz Harangoz Versmondó Vetélkedőben ez a csodálatos, hogy akár az olykor halottnak vélt múlt egy-egy darabja, életre kel. A költő üzenete átszivárog a fiatalok erein, és mintha saját maguk írták volna, képviselnek egy olyan értéket, amely bár a múltban fogalmazódott meg, de a jelen által szólal meg, és mindannyiunk jobb jövőjét hivatott reményekkel megelőlegezni és megvalósítani.

Májusi ébredés

A hajnal ébreszt, nem zajával, hanem valahogy más-ként. Egy mély lélegzet, aztán egy alig érezhető mozdulatban lapuló nyújtózkodás, és máris szétárad az ébredő tudatban az öröm, hogy megvan még a világ, és megvan benne, akit belülről élek.

Kinyitom az ablakot, és a beáramló frissességgel elvéthetetlenül tudom, hogy ez újra az a pillanat, amikor kezembe adják az egészséget. Lassan, ráérősen átveszem hát az egészséget.

Átveszem a madárdalt, amely itt szól a közelben, és azt is, amely alig hallatszik a távolban.

Átveszem a fák fényben úszó koronáját, a törzsükben keringő talajnedveket és a földben összefonódott erős gyökereket, minden látható és láthatatlan élettel, amely a lábam alatti világot benépesíti.

Átveszem a fűszálak fényvonón zengő üde zöld zenéjét, és átveszem az egyre sűrűsödő emberi zaj megannyi formáját.

Átveszem a könyveket, a kedvenceimet és azokat, amelyeket mindig elodáztam elolvasni.

Átveszem a falon villogó elektronika fényét, amely gombnyomásra sugározza szobámban a világháló minden tartalmát.

És átveszem önmagam, évmilliókkal atomjaimban, elődeimmel gényeimben és a végtelennel szívemben.

Átveszem magam szerepeimmel, szerettemmel és gyűlölőimmal, és átveszem munkámat felelősségével, eszményeivel és az ígérettel, hogy van értelme.

Felkínálva vár, átveszem hát az Egészet.

CZIRE SZABOLCS

Gyülekezetek számára úrvacsorai kelyhek, keresztelőpoharak, kenyérszító tálak, illetve kancsók készítését (finom ezüsből vagy a megrendelő által rendelkezésre bocsátott anyagból), javítását és tisztítását vállalom. Emellett önből készült egyházi tárgyak restaurálásával is foglalkozom. Érdeklődni a 0264 433 241-es, 0765 128 601-es, illetve a (0036)20 3168 217-es magyarországi telefonszámon lehet.

IMREI IMRE ötvösmester (Kolozsvár)

Pontosítás

Áprilisi számunk *Fekete Tamás szászrégeni gondnok emlékére* c. nekrológiájában a gondnok teljes neve Fekete Tas Tamás, a fotót Pálffy Tamás Szabolcs készítette.

UNITÁRIUS SPORTTÖRTÉNET

Killyéni Péter, a „Tantás”

KILLYÉNI ANDRÁS

• Killyéni Péter Kolozsvár jeles testnevelője volt. Unitárius értelmiségi családból származott, ahol a sport szeretetének már az előtte járó két férfigeneráció is úgy hódolt, hogy szolgálatába állította az életét, nem egyéni dicsőségre törekedve, hanem szeretettel, alázattal szolgálva a testnevelést, tanárként, oktatóként. 1942. december 23-án született Székelykeresztúron, édesapja, Imre, a helyi Unitárius Kollégium igazgatója volt.

Székelyudvarhelyen nevelkedett, líceumi tanulmányait a helyi tanítóképzőben végezte. Édesapja talán legmélyebb vágya vált valóra, amikor fia is úgy döntött, hogy nem szakít a családi hagyományral, és a bukaresti sportegyetemre iratkozott.

Az egyetem elvégzése után Kolozsvárra helyezték, itt kezdte tanári és edzői munkásságát a Nicolae Bălcescu Líceum sporttagozatán. Marks Lothar, illetve Oprina Stroe atlétikaedzők távozása után, 1968-tól már 30 fős nagy csoportot készített fel. Katona Sándor, Popa Picu, Petrini Claudiu, Comşa Draga, Cubleşan Sanda, Hoinărescu Anca vagy Păcuraru Georgeta neve edzői munkájának sikereit jelenti a hatvanas-hetvenes évek fordulóján. Emellett az aligazgatói feladatokat is ellátta.

E csoportból kiemelkedett a Comşa–Cubleşan–Hoinărescu–Păcuraru négyes, amely 1970-re a román korosztályos nemzeti válogatott tagja lett. Hoinărescu ifjúsági Balkán-bajnoki címet, illetve ifjúsági Balkán-csúcsot ért el irányítása alatt.

1971-ben a magyar sporttagozat a 11-es Számú (mai Báthory) Líceumba költözött. Itt személye körül összpontosult az atlétikai élet. Békeszerető, türelmes ember, komolyságából csak a legritkáb-

ban lehetett kizökkenteni – jellemezte tanítványa, Egyed Emese egyetemi tanár. Kezdetben a fiúkkal dolgozott, de Marks Zsuzsa és Kelemen Erzsébet távozása után, az 1974–1975-ös tanévtől a lánycsoportot is átvette. Itt teljesedett ki pedagógiai munkássága, amikor kellett, a hiányzó röplabdaedzőket is helyettesítette.

Killyéni Péter (balról) Crişan Jóskaival

A hetvenes években zajlott versenyek újabb sikereket hoztak diákjai számára. Crişan József, Fülöp Sándor, Radó Ernő, Pálffy Pál, Szokolovszki Magda, Kertész Magda, Horváth Zoltán, Keresztes Attila, később pedig Gyöngyössy Zsolt vagy Fekete János – csak néhány név a bajnokok közül.

„Nyugodt, csendes ember volt, ritkán emelte fel a hangját, a durvaság nagyon távol állt tőle, ellenében azokkal, akik naponta leordították a fejünket, vagy szétporcoztak... Tőle tanultuk meg azt, hogy mi is az atlétika. Azon túl, hogy megvitattuk az előző nap edzésein történeteket, minden szünetben összegyűltünk, és kerestük a kontaktust a »Tanárelvtárssal«,

akit rövidítve »Tantásnak« mondtunk” – emlékezett vissza Pálffy Pál testnevelő tanár.

„Tudta, hogy számára a sport: eszköz és lehetőség arra, hogy ezzel fogja meg az erre tehetségeseket. És ehhez értett a különös adottságával” – jellemezte Fekete János, a volt tanítvány.

1976-ban megismerte Papp Gyöngyi kolozsvári gyógyszerészt, akinek hamarosan megkérte a kezét. 1978. június 17-én esküdtek Kolozsváron, majd 1979. október 11-én megszületett gyermekük, András.

1979-ben született meg az a döntés, amely a sportosztályokat felszámolta. Így az Iskolás Atlétikai Sportklubnak (Clubul Sportiv Şcolar de Atletism, CSSA) lett tanára, majd aligazgatója, közben pedig a megyei atlétikai bizottság főtitkára. Munkásságában fokozatosan háttérbe szorult a magas szintű versenyélet, helyét átvette a fiatalabb korcsoportok felkészítése, illetve a sportvezetői munka.

A kilencvenes évek közepéig tevékenykedett a megyei atlétikai bizottság főtitkáráként. A nehéz anyagi helyzet (a pénz elértéktelenedése) következtében egyre nehezebben sikerült bírókat szervezni a versenyekre.

1991-től az újraindult Kolozsvári Református Kollégiumnak óradó, 1997-től pedig címzetes tanára lett, amikor is úgy döntött, hogy lemond a sportiskolás edzői tevékenységéről. A kollégium munkahangulata és tanári kara lassan második családja lett. A kollégiumban versenyek, vetélkedők sorát szervezte: nevéhez fűződik a magyar középiskolák sportvetélkedőinek elindítása, amelyet 1995 óta folyamatosan szerveznek az intézetek testnevelő tanárai.

Munkássága elismeréseként a 2000–2001-es tanévben érdemes

oktatói-nevelői díjjal jutalmazta a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége. Emellett két rangos díjjal is kitüntette a szakszövetség: 1992-ben a Román Atlétikai Szövetség becsületoklevéllel jutalmazta a román atlétikai élet fejlődésében játszott szerepéért, míg 2001-ben érdemoklevelet kapott a szövetségtől.

2005. június 5-én kora hajnalban szívinfarktus következtében váratlanul elhunyt. Nyugdíjazás helyett a Házsongárdi temetőbe kísérte utolsó útjára családja, a református kollégium tanár- és diák-

közössége, barátai, tanítványai, ismerősei. „A bezártságból, nehézségekből, egymásra utaltságból, az örömekből és frusztrációkból, amit közösen éltünk át az újjászületett református kollégiumban, megszületett egy olyan tanári és iskolai közösség, amely éppen a régi, hozzá hasonló tanáregyenységek példáján, áldozatvállalásán, munkaszereteten nevelődött, s azon a júniusi napon mindannyian éreztük, hogy hiánya lelki és fizikai fájdalmat okoz, és pótolhatatlan marad” – emlékezett vissza Rác Melinda magyartanár.

„A humor Isten ajándéka” (Báró József)

Tiszta magától

Mikor télen sepertem a havat, megállt mellettem a szomszéd, és nézte munkálkodó igyekezetem:

– Tudja-e, szomszéd, hogy most milyen bolond munkát csinál?

Kíváncsian hagytam abba a hóseprést, és vártam a munkám ezen minősítésének megindoklását, gondolván, hogy hátha valamit valóban a helybeli szokásoknak nem megfelelően csinálok.

Szomszédom erre, mint aki igencsak nagy dolgot készül mondani, kézfejjével kissé félretolta szájára lógó bajszának bozontját, és megkérdezte:

– Maga engem látott-e vajegyszer havat seperni?

A felszegi úton felnézve beláttam udvarára, ahol látszottak a friss hóban a lábnyomok, mélységükkel árulkodva arról, hogy azelőtt is csak ilyen nyomok szeltek át az udvart. Feleltem is nyomban,

hogy én őt igazán nem láttam havat seperni egyszer sem.

– Nohát – folytatta filozofikus komolysággal a szomszéd –, augusztusban látott-e nálam havat?

Be kellett ismerjem, hogy a nevezett hónapban én bizony valóban nem láttam havat az udvarán.

– No látja-e – fejtette ki filozófiája nagy igazságát –, én azért nem seperem havat, mert tavasszal tiszta magától elmegy.

ILKEI ÁRPÁD

Egyházi nyári táborok

A Magyar Unitárius Egyház az idén is megszervezi egyetemes egyházi nyári táborait, együttműködve az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylettel és a Protestáns Teológiai Intézet Unitárius Karának hallgatói közösségével. Ezzel együtt hatodik éve hirdeti meg a **Konfirmandusok Mozgótáborát**, és az idén ötödik alkalommal rendezik meg a **„Via Unitariana” Gyalogló Tábor**t.

Az Erzsébet Programmal közös szervezésben álló ivói gyermektábor magyarországi körülményei még egyeztetés alatt állnak.

1. **Várfalvi Gyermektábor**, június 27. – július 2. (8–11 éveseknek)
2. **Várfalvi Ifjúsági Tábor**, július 3–9. (12–14 éveseknek)
3. **Konfirmandusok Mozgótábor**a, július 10–16., Kolozsvártól Nagyajtáig
4. **„Via Unitariana” Gyalogló Tábor**, július 24–30., Hargita tanyavilága
5. **Ivói gyermektábor**, szeptember 3–8., egyeztetés folyamatban.

Az unitárius egyház pályázati úton idén is pénzügyi résztámogatást nyújt az egyházközi és -köri gyermektáborokhoz. Határidő: május 31.

Alkalmi szociális szálláslehetőség

A Gondviselés Segélyszervezet és az érintett egyházközösségek négy erdélyi városban ingyenes szálláshelyet biztosítanak rászoruló betegeknek és/vagy kísérőiknek, akik műtétre, egészségügyi vizs-

gálatra vagy kezelésre érkeznek. Az alkalmi igénylésekkel a következő személyekhez lehet fordulni:

- **Kolozsvár:** Vagyas Attila (0740 133 027)
- **Marosvásárhely:** Kiss Matild (0365 449 315)
- **Brassó:** András Erika (0787 584 862)
- **Csikszereda:** Solymosi Alpár (0742 153 716)

Régi diákemlékeimből VII.

Diákélet a kolozsvári unitárius régi kollégiumban a XIX-ik százév végén

Antónia Mihály egykori magyarszováti unitárius lelkész régi diákemlékeiről szóló feljegyzéseit unokája, Benczédi László szíves engedélyével közöljük. A visszaemlékezés 2013 során folytatásokban jelent meg a svédországi magyar protestánsok ökumenikus lapjában, az Új kéve hasábjain. A visszaemlékezés az 1957. június 30-ai 58 éves érettségi találkozóra készült.

Szünnapok, vakációk

Az alkalmi szünnapokon s ünnepi vakációkon a megszokott rend már többé-kevésbé enyhült. Reggel később keltünk, napközben több szórakozást engedtünk meg magunknak. Jó időben a tágas udvaron különféle labdajáték: kótya, kukk, székelyben forgó, büdű avagy ciglész járta, hogy a tiltott gombozásról ne is szóljak. A football későbbi import. Ha a mostoha idő a szobához kötött, a nagyobb diákok sakk-kal, dominóval, legátusi élmények leadásával s hasonlókkal ütötték agyon az időt, vagy a thékában (ifjúsági könyvtárban) hírlapokat, folyóiratokat olvastak, míg a gyerekek „harang-kalapács” kockajátékot játszottak a nagy asztal mellett, apró fodormenta-cukorkában malmoztak, ostábláztak vagy hajdú-bíró-szegényembe-reztek, melyben a tolvaj tenyerébe jókat sóztak a keményre bogozott zsebkendővel. Mulatságos volt az is, mikor valamelyik játékos szemét bekötötték, megbújtatták, a körülállók pedig a jól összefont törülközővel rendre nagyokat húztak az alsó felére mindaddig, míg kitalálta a ráütő nevét. Aztán az bújt meg, s így tovább. Néha valamelyik közismertebb esemény, jelenet vagy történelmi tárgyú költemény, ballada élőképpen való megjelenítése is szokásban volt.

Egyszer, novícius korunkban Csép Miklóssal és Kiss Gáborral a farsang végi szünnap estéjén felelevenítettük és a II. emeleti lakószobákban előadtuk Garay *Obsitosát*. Csép felöltözött Napóleonnak, én a feleségének, Gábor pedig vitéz Hány Jánosnak. Mikor a II. emeleti szobákat végigjártuk és a lépcsőn lefelé mennénk, a fordulónál beleütközünk Boros Sándor igazgatóba.

– Maguk mit csinálnak, hová mennek? – kérdi. Valamit hebegtünk, hogy így meg amúgy, csak ártatlan farsangi tréfa az egész...

– Hát magának, Csép, mi van a csomagjában?

Napoleon éppen a mennyiségtani jegyzeteit, füze-teit csomagolta volt be útipoggyásznak. Kénytelen-kelletlen bevallotta a direktornak. A helyzet elképzeléséhez tudni kell, hogy Csép minden tárgyból emi-nens – amint ma mondanók: éltanuló – volt, csupán a mennyiségtanból nem, amiért Boros előtt nem is volt soha grata persona. Aztán szó nélkül elvonultunk, s többet nem foglalkoztunk ilyesmivel. Egyébiránt Csép Miklósban volt egy jó adag humorérzék is. Valahon-

nan megszerezte a *Pesti Művelt Társalgó* című könyvecskét, melyben a társadalmi érintkezés szabályai voltak. Hogy viseljük magunkat társaságban, mulatságban, bálban, zsúron? Hogy kezdjünk társalogni utcán, színházban, összejöveteleken, stb. Mi illik és mi nem? A függelékben minták voltak szerelmi vallo-másra, szerelmes levélre, leánykérésre, csalódásra, kiábrándulásra, szakításra s így tovább. Ezt a kis könyvet együtt áttanulmányoztuk, részletenként fel-olvastuk, sőt egymástól fel is kérdeztük. Az efféle dol-gokban Kiss Gábor is mindig szívesen vett részt, külön-nösen ha ugratni kellett valakit. Olyankor elemében volt. Így történt, hogy amikor Fekete Jóska kérdezte, hogy hol ihatna egy csésze kávé, régen óhajtja, Gá-bor mindjárt ajánlotta, hogy a Belközép utcai Grobois cukrászdában jól lehet kávézni, s nem is drága. De megsúgja, hogy a kávé mellé egy pohár vizet is tesz-nek, hogy kávézás után a vendég a csészéjét kimos-hassa s az asztalkendőcskével kitörülhesse. Szegény Jóskát ezzel tényleg félszeg helyzetbe is hozta a kiszol-gáló leányka előtt.

Most veszem észre, hogy iskolai emlékeim között igen elkalandoztam útvonalamtól, visszatérek tehát a szünnepi időtöltéseinkhez. Mikor a játékból már elég volt, mindig akadt egy-egy jó hegedűs vagy fuvolás diák, s fölcsendültek a szokásos diáknóták:

„Ha diák vagy, ne tanulj,
Vígan élj és ne búsulj.
Boroskancsó a kezedbe,
Barna kislány az öledbe,
Heje huja haj!
Ha felszólít a tanár,
Mondjad neki: nagyszamár!
Vágd a könyvet a fejébe
Az egész osztály nevébe’,
Heje huja haj!
Nem lesz abból baj,
Mért is lenne baj?
Máskor sem volt baj.
Heje huja haj!”

Aztán vitatkozások, diákproblémák kerülnek sor-ra. Így például, hogy ki a legerősebb diák a kollégium-ban. Abban az időben az általános vélemény az volt, hogy az iskola legerősebb diákja Kiss Vilmos VII-es diák, kit a tavaszi sorozásban be is soroztak, de ha az

év végi vizsgán sikerrel átmegy, egyévi haladékat kap a bevonulásra, s jogot az egyéves önkéntességre. Sajnos a vizsgán megbukott, s e fölötti bánatában nagyot mulatott, amit egyik helyi lap szemfüles riportere kiszínezve és eltúlozva kiírt a lapjában. Kiss Vilmost pedig október 1-re behívták a megyesi 2-es Miklós-huszárokhoz közlegénynek.

A kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem

– Történt, hogy a következő, 1894. évben az emlékezetes Memorandum-pör kolozsvári tárgyalása alkalmával a rendfenntartó lovasságot a megyesi huszárezredből rendelték Kolozsvárra, s köztük volt Kiss Vilmos is. Szabadidejében belátogatott a kollégiumba is a keménykötésű huszárgyerek. Mi, apróbbak illő tisztelettel vettük körül, s az utcán is, ha lovas őrjáratban fölfedeztük, a járdáról követtük amíg bírtuk, szüntelen biztatva:

– Bátran, Kiss úr, szorítsa, Kiss úr!

A nagy politikai pör tárgyalása, tekintettel a nagy közérdeklődésre, a történelmi nevezetességű Redout épületében folyt le, amelynek tetején a mi diákkorunkban még ott volt és járt a négyszögletű bádogtorony csilingelő órája, amelyet később leszereltek.

A város és környéke

Miután az alma mater mindennapi életébe betekintettünk, nézzünk körül, s tekintsük meg a várost és környékét is! A vidéki gyereket legelőbb is az lepi meg, hogy a külvárosból reggelenként befelé igyekvő hóstáti leányok, menyecskék sárgaréz abroncsos, fehérre súrolt lapos csebreckékbe egymás mellé helyezett magas cserépköcsögökben, fejükön hozzák a friss reggeli tejet a házakhoz, s ugyanígy kosarakban a zöldséget a piacra. Közbe-közbe jobbra-balra köszöntgetnek, tereferélnek, s bámulatos biztonsággal egyensúlyoznak.

Odább megbámulja a Szamos-vizest, amint egy számmal vagy rossz gebével vontatott taligára sze-

relt jókora hordójából áruja és méri a Szamos-vizet, szüntelen kiabálva:

– Szamos-vizet, akinek kell, hamar!

Az utcakapukon pedig egymás után perdülnek ki a fürge háztartási alkalmazottak, hogy a nagymosáshoz folyóvizet vegyenek, egy kártyával 1 krajcárért, mivel az utcai szivattyús közutak vize mosásra alkalmatlan, salétromos volt. Minden nap lehetett látni az utcákon a Gyalui-havasokról való szénégető mócot, amint apró mokány lovacskáikat kötőfékszáron vezetve, a kapukon bekukkintottak, s kínálták a jó és olcsó vasalószenet. Hová jutottunk azóta! A mosógép és villanyvasaló korába!

A gyalogjárók sem voltak aszfalttal burkolva, hanem még a Főtér körül is csak gránitkockákkal kirakva, a szekérút pedig legtöbbször gömbölyű, macskafejú flaszterkővel kövezve. Hasonló volt a közvilágítás is. Erdély több városában, így Udvarhelyen is már megvolt a villanyvilágítás, mikor Kolozsváron a gázvilágítás is kezdetleges volt. A Hosszú utcában külföldi tőkével épült és a várossal hosszabb lejáratú szerződésben levő gázgyár csak a belvárost látta el úgyahogy, gyéren alkalmazott utcai lámpásokban lobogó lángokkal, miket a lámpagyújtogató egy hosszú csőbe helyezett égő kanóccal gyújtott fel alkonyattájt. Ilyenkor a csintalan gyerekek kiabálták utána:

– Bácsi, ég a botja vége! – a választ pedig nevetve dugták zsebre.

A külváros utcáiban meg éppen faoszlopokra szerelt petróleumlámpák pislogtak. Ilyen volt a helyzet az iskolai lakószobákban is. Egy 11-es petróleumlámpa lapos sárgás lángja világított a hosszú asztalon. Emlékezetem szerint Kolozsváron az első villanyvilágítási és központi saját fűtőberendezést a New York szálló és kávéház új épületében alkalmazták.

Ugyancsak a kolozsvári New York szálloda előtt láttam életemben a legelső automobilt, bámuló tömegtől körülvéve. Szaladtunk is utána jó darabig, míg a Közép utcában eltűnt szemünk elől.

Most tegyünk egy kis sétát a város területén. A Bel-Magyar utca főtér felőli sarkán állott Nagy Gábor Központi szállodája, melynek a Magyar utca felőli földszintjén volt Rigó Árpád papírkereskedése. Innen szerezte be a tanulócsereg mindenféle írószer-, papír- s egyéb ilyenmű szükségletét. Szolid, tisztességes kiszolgálás, hová szívesen jártunk kevéske pénzünkkel vásárolni. A szálloda főtér felőli földszintjén Biasini Sándor fűszerkereskedése volt. Nagy forgalmú üzlet mindenkor, de különösen hetivásáros napokon. A tulajdonos öregúr mintaképe a komoly, tisztességes régi kereskedőknek. Apró-cseprő dolgainkat itt vásároltuk be, ahol a legnagyobb medvecukrot, angol gyümölcsöt, krumplicukrot s hasonló csemegéket lehetett kapni. Már előre megtanultuk, hogy kell kérni:

– Kérek kettőért selyemcukrot, de sokat, mert betegnek kell!

– S a pénzt is adjuk vissza, ugye? – mondta rá Vas úr, a mindig tréfáló fősegéd. Mint a legtöbb kereskedésben, itt is a kiszolgálósegédeknek fizettünk. A kiszolgálószemélyzet hűségében feltétlenül megbíztak. Pénztárosnők alkalmazása csak később jött szokásba. Ha vagy egy hamis pénzt kellett „elsütetni”, azt nem itt, hanem az Andrásofszky nővérek vegyeskereskedésében próbáltuk, rendszeren az esti szürkület idején, lámpagyújtás előtt, ahol a lyukas ezüst 20 krajcárostól s a halványsárgás „tordai piculától” legkönnyebben meg lehetett szabadulni. A vénkisasszonyoknak nem volt jó szemük. Ugyancsak a Nagy Gábor szegletén állottak napestig ügyfelekre várva a békésen pipázgató egyensapkás hordárok. Sapkájuk elő részén fehér alapon nagy piros betűkkel Hordár felirat és a száma ékeskedett. Közülük egynek Önálló hordár felirata volt kék betűkkel festve, de hogy ez mi-ben különbözött a többtől, máig sem tudom. Mindössze 15-ön lehetek. Évek múlva feltűntek az utcákon a piros sapkás, egyenruhás, kerékpáros fürge „messengerboy”-ok, de nem sokáig. Úgy látszik, a vállalat nem volt életképes, vagy Kolozsvár még nem világváros. A Központi szálloda melletti egyemeletes épület, a remek barokk stílusú Bánffy-palota, amelynek magas előteraszán szintén Nagy Gábornak volt a kávéháza, udvarán pedig étterme és nyári kerthelyisége. Egyik őszön, a Bánffyhunyad-vidéki nagy hadgyakorlatok alkalmával ez a palota volt a király főhadiszállása, izlésesen renoválva. Ugyanakkor a Tivoli, ma Bolyai utca felőli urasági istállóban helyezték el a királyi udvari fogatok lovait. A borotvált képű lovászok szívesen engedték, hogy megbámulgassuk a pompás lovakat, hintókat, melyeket az utcákon is többször láttunk, míg a király és kísérete Kolozsváron időzött. Ezekben a napokban a király meglátogatta a Ferenc József Tudományegyetemet is, hol a fizikai intézet laboratóriumában éppen akkor szerelték be az új találmányt: a röntgenkészüléket, mellyel a király jobb kezéről mindjárt fölvételt is készítettek, mit a Schuster Emil sportüzlete kirakataiban még napokig szemlélhetett a közönség. Ez a röntgenfelvétel az 1915. év tavaszán a budapesti parlament épületében rendezett hadegészségügyi kiállításon is mint érdekesség ki volt téve. (*Érdekes Újság*, III. évf. 17. sz.)

Mint gyermekek sokszor megbámultuk a főtéri templom magas tornyát, s a kíváncsiság rávitt, hogy egy páran meglestük, mikor a harangozó a torony alján levő piros vasajtón bement elhúzni a déli harangszót. Utánalopóztunk, fel, egészen a harangokig. Nem is bánta, legalább segítettünk neki a harangozásban. Hanem onnan a magasból alátekintve a téren mozgó emberparányokra, s szétnézni a Szamos tágas völgyén – feledhetetlen élmény volt nekünk. Abban az időben a főtér sem volt oly rendezett, mint napjainkban. A templom körül a torony felőli oldalon épületek, kereskedések, mészárszékek, kisebb műhelyek vegyesen.

Kelet felől egy emeletes ház, ennek földszintjén Ember Bogdán gyógyszerháza az egyszarvúhoz. Déli oldalon, a mai Mátyás-szobor helyén árubódék, sátrak. A tér dél felőli részén Ferenc császár 1817-i látogatásának emlékoszlópa, az impozáns méretű Státua állott, négy sarkán négy sas, csőrükben egy-egy babérkoszorúval. Ezt az emlékművet a Mátyás-szobor felállítása előtt át-helyezték a Karolina térre. Úgyszintén a nagytemplom körüli épületeket is eltávolították, s az egész teret rendezték. Alkalmassá tették hazafias ünnepélyek, népgyűlések, felvonulások rendezésére. Ott tartotta az egyetemi ifjúság is évenként a március 15-ei s október 6-ai ünnepélyeit. A történelmi nevezetességű épületek

A Bánffy-palota 1859-ben

közül a régi fejedelmi rezidencia már eltűnt a főtérről, ellenben a tér délnyugati sarkán a Rhédey-palota, az első magyar színház emléktáblájával ma is áll.

Az Egyetem utcába betérve tekintsünk be a régi központi egyetem ódon épületébe, amelynek hatszögű téglapadlójú földszinti előcsarnokának mennyezetéről egy vízszintesen, arccal lefelé tekintő, lehetetlen helyzetben levő, világos okkerbarnára mázolt, életnagyságú szoboralak fenyegette az alatta járókat, a bármely pillanatban bekövetkező lezuhanással. Hogy melyik szentet ábrázolhatta ez a szobor, gyerekésszel nem érdekelt, s ma sem tudom, valamint azt sem, hogy a régi épület lebontásakor az onnan hová kerülhetett. Kisdiákkorunkban egyszer Nagy Józseffel itt járva, meg akartuk tekinteni az Erdélyi Múzeum Régiségtárát, amelyet azonban zárva találtunk. Az árkádos folyosóban végighaladva, felbátorkodtunk aztán a csillagvizsgálóhoz. Ennek az ajtaja előtt nagy sziklatömbök, félmázsás mész, gránit és bazaltközetek voltak a falnak támasztva. Az egyik mészszikláról leolvastam, hogy lelőhelye Homoródalmás. Hiszen ez az én szülőfalum. Mintha régi kedves ismerőssel találkoztam volna, megsimogattam, megöleltem, aztán mozdítani próbáltam. De abban a pillanatban reámborult, maga alá nyomott mindkét lá-

bammal a földre. Józsi barátom a veszedelem láttára megfutamodott lefelé a lépcsőkön. Utánakiáltok:

– Gyere vissza, mert nem mozdulhatok, emeld meg ezt a rusnya követ!

Erre ő hamar visszaszaladt, kiszabadított, aztán együtt menekültünk. Szerencsére nem vett észre senki. Az Egyetem utca a mai Petőfi utcai Biasini szállodára torkollik, amelynek homlokzatán emléktábla hirdeti, hogy ott volt megszállva Petőfi Sándor és neje 1848. október 21-én és következő napjain. Innen mindjárt a Házsongárdi köztemetőbe érünk, hol Erdély nagy történelmi alakjai között nekünk, unitáriusoknak is sok jelesünk pihen. Ez a temető volt diákéveink alatt a vizsgára készülés egyik legcsendesebb helye.

Visszatérve, tekintsünk be most az Óvárba, hol először is Mátyás király szülőházát pillantjuk meg. Egyemeletes, ódon stílusú, jól gondozott épület, külső falán az énekbe öntött emléktáblával. Diákéveinkben honvédlaktanya volt, később EKE-múzeum, ma képzőművészeti iskola. Átellenben vele egy másik emeletes épület, Bocskay István szülőháza. Innen pár perc alatt kiérünk a Karolina térre, hol akkor a Karolinakórház volt. Bennebb a Ferenc-rendiek klastroma, 1568 után kollégiumunk első épülete. Itt van a Ferenc-rendi barátok temploma is, amelynek déli oldalához van építve a Kornis család sírboltja, amelynek bejárata vasráccsal van elkülönítve a tértől. A rácson belől, egymással szemben két egyszarvút ábrázoló kőszobor fekvő helyzetben őrzi a kripta bejáratát. Ezekről a monda azt tartja, hogy amikor meghallják, hogy a felettük levő torony órája éjfél ver, fekvőhelyükről felpattannak, a közeli Szamoshoz szaladnak, isznak, s újra visszafeküsznek.

A Karolina tér nyugati oldalsorán van a kétemeletes Rucska-ház, ahová 1896 telén tánciskolába jártunk a kapu feletti, első emeleti nagyterembe, Jámbor Mihály színházi táncmesterhez. Büszke is volt a mester az unitárius diákok kolonjára. Abban az időben nem volt annyiféle tánc, mint ma. Csárdás, valcer, polka, keringő s az elmaradhatatlan francia négyes voltak a legszokásosabbak, melyeken kívül alig tanítottak mást. Különösen kedveltek voltak a szombat esti „fillérestélyek”, amelyekre 12-ig kimaradási engedélyünk is volt. Olyan kisebbszerű bálók voltak, amelyekre a fiúk fekete ruhában, keményített inggel, fehér glasszékesztyűben, a lányok befűzve, báli legyezővel, kesztyűsen jelentek meg.

Egyik táncóra végén Jámbor bácsi bejelenti, hogy a közelebbi fillérestélyen a második négyest Antonya úr fogja rendezni. Persze nagy kitüntetésnek vettem, s minden erőmből igyekeztem érdemes lenni a bizalomra. Éjjel is, ha álomból fölbredtem, magamban elmondogattam a figurákat, nehogy majd belesüljek a „szerelmesek négyesébe”, amint a 2-ik négyest nevezték. Fűrésző szemek különösen kíváncsian vizsgálták, hogy ki kivel járja ezt. Boldog diákszerelem!

Rózsaszínű álom. Végre elérkezett a pillanat, a zenekar „beharangozta” a négyest. Élére állok a táncosnőmmel és konstatalem, hogy mindenkinek van párja, s minden párnak vizavija. Kezdetjük az első figurát: Kolon vizit... vizit jobbra... vizit balra... s énéglé s így tovább, mint a karikacsapás. Jámbor bácsi is elégedetten mosolygott. Mikor az összes figurák lejártak, s a rendező rátermettséget, szellemességét dokumentáló, utolsó ún. szabad figura következett volna, kimondtam a vezényszót, hogy „Párok, séta jobbra”, majd: „Hölgyek, kettővel előre”... Ez volt a veszem! Zúgás, moraj a teremben. Megjegyzések röpködtek, hogy „udvariatlanság”, „nem járja”, „ki vele”, s más nem éppen hízelgő kifejezések. Ezek ma engem itt meg fognak lincselni, gondoltam magamban. Legszívesebben az ajtón kívül szerettem volna lenni. A terem egy felzavart hangyabolyhoz hasonlított. A tumultusban a táncosnőmet is elvesztettem. Ott álltam, mint egy kárvallott, középen, tanácstalanul. S ekkor egy hang elkiáltja: „Csárdást”, a zenekar rázendít egy ropogós csárdásra. Ezzel az incidens egyelőre elintéződött. De csak egyelőre. Félreálltam, s észrevettem, hogy a fal mellett ülő mamák is lesújtó tekintettel néznek reám. Sőt másnap reggel a táncosnőm papája is, mikor az utcán találkoztunk, szándékosan félrenézett, holott máskor előre szokott köszönni.

Szörnyen bántott a kudarc. Már az öngyilkosságra is gondoltam, csak nem tudtam eldönteni, hogy melyik nemét is válasszam, amikor egyszerre az az ötletem támadt, hogy felveszem a kapcsolatot öngyilkos ismerőseimmel. Tanácsot kérek tőlük. Éppen akkor tájt lőtte föbe magát Székely Ferenc iskolafőnök, Szentpéterre, szülőfalujába lelkésznek már kinevezett papjelölt, pár évvel előbb pedig Pálfi Lajos VII-ikes diák a 4. sz. szobában. Megkérdezem tehát őket. Erre a lehetőség is megvolt. Ugyanis Barabás Ábel és György János vezetése alatt a 14-es szobában minden este folyt a szellemidézés, tallércsúztatás, asztaltáncoltatás. Persze ehhez az első feltétel, hogy a szellem idézője higgyen a spiritizmusban. Különben a szellem nem jelenik meg, vagy ha meg is jelenik, nincs köszönet benne, tör, zúz, rombol. Az a baj ért engem is, hogy a szellemek nem jelentkeztek. Amit a rendezők arra magyaráztak, hogy nem vagyok jó médium. Így aztán életben kellett maradnom.

Különben az 1890-es évek derekán a spiritizmus az embereket mindenfelé nagymértékben foglalkoztatta. Kolozsváron is városszerte foglalkoztak vele. Egész irodalma, folyóirata is volt a szektának. Igaz, hogy élceket, anekdotákat is faragtak róla eleget. Egy bánatos özvegy elhunyt férje szellemét megidézve megkérdi, hogy a túlvilágon hogyan érzi magát?

– Nagyon jól! – feleli a szellem.

– Jobban-e, mint az én karjaim között?

– Sokkal jobban! – válaszolja a férj.

– Na ugye drágám, szép a mennyország?

NŐK VILÁGA

A szentivánlaborfalvi nőszövetségi köri közgyűlés két hangra**„Ha az egész világ...”**

• Az előkészületek végeztével eljött az idő, amikor április 8-án a Háromszék-Felsőfehéri Egyházkör nőszövetségeinek képviselői összesereglettek Szentivánlaborfalvára, hogy megtartsák az évi közgyűlésüket. Csupán az időjárást hagytuk a jó Istenre, a többiben, gondolom, jó munkatársai voltunk, hiszen mindent aprólékosan előkészítettünk a házigazdákkal, abban bízva, hogy velünk lesz közgyűlésünk minden mozzanatában. Az idő pedig megfelelt nekünk, olyan volt, amilyen e hónap elején előfordulhat.

A templomba vonulás idején a 16 nőszövetségi zászlót vidáman lobogtatta a szél. A sok szín és szimbólum betöltötte a szemet, sokat elmondtak azon nőszövetségekről, amelyeket képviseltek. (A. R.)

A hideg, zord idő ellenére rendkívüli élményben volt részünk. A szervezők változatos programmal fogadtak.

Az egész falu megmozdult, hiszen a templom szomszédja, az iskola is, amely a falu nagy szülőtte, Berde Mózsa nevét viseli, élettel volt tele. Ahogyan a helybeli unitárius lelkész is jelezte, az a falu, amely párhuzamosan zajló ünnepegeknek tud otthont adni, életerős.

Székely kaput állítottak az iskola bejáratához, és emléktáblát avattak a 200 éve született Benke Judit emlékére, akit Laborfalvi Róza néven ünnepelt és tartott számon a magyar színházi világ. (N. G.)

A zászlók ünnepélyes bevonulására felcsendült az unitárius himnusz, s miután megtörtént a szalagtűzés, a nőszövetségi zászlók a szépen felújított templom karzatát ékesítették. Ezek után Györgyilés Izolda sepsiszentgyörgyi segédlelkész áhítatával hangolódunk a nap eseményére, a közgyűlésre. (A. R.)

A közgyűlést a helyi lelkész, Buzogány-Csoma István köszöntötte, majd Török István esperes következett, aki a kör ügyeinek intézése közben a nőszövetségek támogatásának mindig kiemelt helyet szán.

Demeter Zoltán köri felügyelőség gondnokokról nőknek szóló méltatása megsimogatta a lelkünket.

Buzogány-Csoma Csilla lelkész köszöntője során kiemelte a laborfalvi asszonyok fáradhatatlan munkáját, a találkozás és az összeadódás jelentőségét. Nőszövetségükben együtt vannak az unitárius, református és katolikus vallású asszonyok. (N. G.)

Nagy Gizella UNOSZ-alelnök a női lét szépségeire és sajátosságaira hívta fel a figyelmet, amelyekhez olykor az ajakruzs is hozzátartozik, legalábbis az erősebbik nem egyes képviselői szerint. (A. R.)

Andorkó Rozália köri nőszövetségi elnök beszámolt az elmúlt év tevékenységéről. Tizenhat nőszövetségi életével és éves munkájával ismerkedhettünk meg.

A nőszövetségek beszámolóit egy nyolcvanoldalas füzetbe kinyomtatva minden résztvevő haza is vihette. Változatos, sokszínű a háromszéki asszonyok munkássága. Isten áldását kérjük életükre. (N. G.)

Az évi nőszövetségi jelentésből kiderült, hogy minden nőszövetség a saját szüksége, tehetsége szerint végzi a munkát, ezek a nőszövetségek nemes versengésben vannak, amelynek eredménye a pezsgő egyházi élet. A bölöni nőszövetség mottóul a „Legyen az Úrnak, a mi Istenünknek jó kedve mirajtunk.” (Zsolt 90,17) bibliai idézetet választotta, ami a vargyasi nőszövetség zászlójára is rá van hímezve, s emiatt (is) azt gondolom, hogy nemcsak ez említett nőszövetségekre talál ez az idézet, hanem az egész kör munkájára.

A jelentés ismertetése után következett a „legek” mozzanata, azok a nőszövetségek, amelyek óhajtották, beszámolhattak a legfigyelemreméltóbb, a legnagyobb, a legnépszerűbb, a legszomorúbb, legviccesebb... stb. tevékenységéről.

Így a barótiak legmeghatóbb tevékenységüknek a lókodi öregotthon látogatását tartották; a brassóiak a

legkedveltebb tevékenységüknek a kirándulásait tekintik, a kőkösiek a leginkább figyelemre méltónak azt a családi és baráti hangulatot érezték, amelyben zajlanak a nőszövetségi alkalmak, a sepsiszentgyörgyiek a szórványban élő unitáriusokkal való kapcsolatukat tekintik a legáldásosabbnak, arra buzdították a jelenlevőket, hogy hasonlókat alakítsanak ki; a szentivánlaborfalviak a nőszövetségi kórus adventi koncertjét; az ürmösiek a meghittséget emelték ki, amit a nőszövetségben éreznek, amelyben otthonra lelt az egész lelkészi család.

Az istentiszteletet szintén Györgyilyés Izolda végezte a Mk 15,40–41 és Mt 28,8 bibliai idézetek szerint, amelyből kiderült, hogy Jézus legnehezebb óráiban, a keresztnél és a sírnál az asszonyok maradtak mellette. Ugyancsak ők kapják és adják tovább az örömmüzenetet is, hogy a Mester él tanításában és szeretetében, amelyet maga körül árasztott. (A. R.)

Nem véletlen, hogy az angyalok a jó hírt, ami annyi vitának és vigasznak egyaránt forrása lett, a nőknek adták hírül, és nem a férfiaknak. (N. G.)

Az asszonyok a tanítást és a szeretetet azóta is megélik a családban és minden közösségben, amelyeknek részesei.

Minden közgyűlésünk egyik fontos mozzanata a vándorabrosz átadása a közgyűlést szervező házigazda nőszövetségnek, hiszen a legnagyobb megtiszteltetés annak tulajdonában lenni egy éven át, s átadni majd a soron levőnek. (A. R.)

A négyzet köré felsorakozó téglalapok a nőszövetségeket jelképezve adják hírül, hogy az elgépiesedett huszonegyedik században mégis van még értéke az emberi kéz varázslatos munkájának. (N. G.)

Ilyenképpen Barót vált meg a kör vándorabroszáttól, és adta át megőrzés céljából a laborfalvi nőszövetségnek és elnöknőjének, Buzogány-Csoma Csillának.

Ezután a helyieké lett a szó, hiszen Buzogány-Csoma István tiszteletes bemutatatta az egyházközség történetét, majd meghallgattuk a kisiskolások léleksimogató műsorát és a nőszövetség kórusát, amely alkalomhoz illő számokat adott elő. (A. R.)

Uzon község polgármestere, dr. Ráduly István, miután eleget tett egyéb kötelezettségeinek, megtisztelte jelenlétével a rendezvényt. Köszöntőjéből egy mondatot az Olvasókkal is megosztok. Azt mondta, hogy „ha a világ unitárius volna, akkor békesség lenne”. Hízelgő kijelentés, annál is inkább, mivel a polgármester úr nem unitárius. Bár ez egy kicsit túlzás, de bevallom, jólesett, és megsimogatta a lelkünket. (N. G.)

A köri konferenciánk témája a 200 éve született, helyi származású Laborfalvi Róza életét bemutató vetített képes előadás volt, amelyet dr. Andorkó Júlia Eszter tartott „...színésznőt szerettem” címmel, rámutatva származására, életpályájára, a Jókai Mórral való házasságára, fűszerezve a korabeli hírességek felvilágosításával, sok humorral. A hajdani kiváló színésznő

életének mai üzenete, hogy tanulva a kritikából, kitartással dolgozva lehet nagy eredményeket felmutatni.

Mindezek után elénekeltük a *Jöjj, énekelj velünk* című dalt, amelyet a marosvásárhelyi II. Unitárius és Univerzalista Nők Nemzetközi Konferenciáján tanultunk, és azóta is gyakran éneklünk, majd kitörő örömmel fogadtuk a datki nőszövetség bejelentését, miszerint otthont adnak a 2018-ban tartandó köri közgyűlésünknek.

Köszönet a szentivánlaborfalvi nőszövetségnek, különösképpen elnöknőjüknek, hogy példásan tettek eleget a felvállalt szerepüknek, hogy nagyszerű házigazdái voltak a közgyűlésünknek, amelyre 120 vendég érkezett. (A. R.)

Jó volt együtt lenni és újabb singet szőni életünk és az együvé tartozás szőttésébe. Adja Isten, hogy ez a szőttes soha ne szakadjon szét. Ha megkopik vagy néhány szál meg is szakad benne, legyen mindig, aki megőröklí, a meggyengült vagy megszakadt szálakat megerősíti, és vigyáz arra, hogy üdesége, élni akarása ne kopjon meg, hanem étellel tele, szemet, szívet gyönyörködtető maradjon. (N. G.)

ANDORKÓ ROZÁLIA

NAGY GIZELLA

Felhívás

Kérjük, éljen a törvény adta lehetőséggel, és személyi jövedelemadójának 2%-át ajánlja fel az Unitárius Nők Országos Szövetségének a támogatására. A szervezet következő adatait a 230-as, illetve a 200-as úrlapra kell beírni:

Denumire entitate nonprofit: ASOCIAȚIA FEMEILOR UNITARIENE DIN ROMANIA (AFUR)

Cod de identificare fiscală: 9343746

Cod bancar (IBAN):

RO47BTRL01301205921439XX

Az úrlapok leadási határideje a helyi pénzügyi hivatalokban: május 25.

AZ UNOSZ VEZETŐSÉGE

IFJÚSÁGI OLDAL

We are the Champions...

BAROTHI BRIGITTA

• „Nem tudjátok-e, hogy akik a versenypályán futnak, mindnyájan futnak ugyan, de csak egy nyeri el a versenydíjat? Úgy fussatok, hogy elnyerjétek. Aki pedig versenyben vesz részt, mindenben önmegtartóztató: azok azért, hogy elhervadó koszorút nyerjenek, mi pedig azért, hogy hervadhatatlant.” (1Kor 9,24–25)

Április 8–9. közt szerveztük meg az ODFIE történetében az első Omnium sportolimpiát Tusnádfürdőn. Minden egyházközből egy 10-12 fős csapat vett részt. A sportágak a következők voltak: foci, kötélhúzás, asztalitenisz, zsákban ugrás, sprint, staféta, akadálypálya, talicska, pompom és tánc. A csapatoknak az összes sportágban versenyezniük kellett, majd az összesített pontszámok alapján került ki az I. Omnium ODFIE-sportolimpia bajnoka. Hat csapat mérkőzött meg: a marosi, az udvarhelyi, a háromszéki, a kolozs-tordai, a székelykeresztúri egyházkörök csapatai és az ODFIE központi csapata.

A rendezvény alatt párhuzamosan zajlottak a sportversenyek, de mindezek mellett sor került egy kerekasztal-beszélgetésre is, amelyen az ODFIE központi csapatának három kulcsfontosságú személye számolt be az általa űzött sportágról, amelyet Fülöp Júlia moderált. Nagy Vanda az atlétika rejtelmeibe vezetett be, aki számos eredményt ért el ezen sportág területén; Sorbán Előd a labdarúgás világát mutatta be, akinek kemény munka árán sikerült elérni az álmait; Ravasz Levente a hegymászás varázsáról beszélt, arról, hogy a szabadság érzését igazán a túrázás alkalmával tapasztalja meg. Annak ellenére, hogy a

rendezvény tevékenységei a sportcsarnokban zajlottak, az olimpia hangulatát sikerült meghitté is varázsolni, ezt pedig a vasárnap reggeli napsugarakban fürdő áhítat segítette elő, a szolgálatvégző Gáspár Mónika III. éves teológiai hallgató volt.

Az olimpián is voltak olyan mondatok, amelyek a már megszokott ODFIE-s hangulatot hozták, ilyenek például a szurkolótábor lelkesítő rigmusai: „Zsíros kenyér, vajjas kenyér, fokhagyma, Keresztúr a legjobb a futballba!” A rendezvény szlogenjei: „Nincs hideg, csak olimpia!”, „Bátran játszottunk!”, „Magasabbra, erősebbre, bátrabban!” A táncverseny és a pompom feledhetetlen mozdulatait, vagy az érzést, amikor egy sportcsarnok közepén sok-sok matrac között ott a sajátod is, ha pedig elalváskor felnézel, akkor egy kosárpálánk látványa fogad – mind olyan pillanatok, amelyeket meg kell tapasztalni.

Vasárnap délután előkerült a dobogó, az érmek és a bajnoki vándorkupa. Az I. Omnium ODFIE-sportolimpia harmadik helyezettjei a marosi egyházkör fiataljai, 12 bronzéremmel térhettek haza. A dobogó második fokára a a székelykeresztúri egyházkör fiataljai álltak, az olimpia bajnoki címét pedig a székelyudvarhelyi egyházkör egyletesei nyerték.

Gratulálunk mindenkinek, aki részt vett és alázattal, tisztelettel és sportszerűen végig küzdött és harcolt a csapataért. Az olimpia jövőre is kinyitja kapuit, felszereli a hálóit, megméri a sprintek idejét, és felhőtlenül táncol, hogy az ODFIE-s fiatalok a sportban is megtalálják önmagukat, és megélik vallásosságukat.

Gyere el úgy, ahogy vagy!

Március 31-én rendeztük meg a Küküllői Egyházköriben az ifjúsági találkozót. Nagy tervekkel láttunk hozzá a készülődéshez. Rengeteg ötlet volt, amely megvalósításra várt. Köri képviselőként nem volt egyszerű

ez a folyamat, mivel most először szerveztünk köri találkozót. Igazából a munka legnagyobb részét Heninek, a belkapcsolatos szakosztályvezetőnknek köszönhetjük, rengeteg időt szánt arra, hogy segítsen nekünk. Szombaton reggel érkeztek meg az egyletesek, akik már nagyon várták, hogy elkezdődjenek a

programok, amelyek felkeltették az érdeklődésüket. Meglepetésünkre sokkal nagyobb számban érkeztek, mint ahogy azt a lelegején gondoltuk: 40 körül lehetünk összesen. Először mindenki bejelentkezett, majd ismerkedős játékokat játszottunk. Látszott, hogy mindenki nagyon jól érzi magát. Ezt követően Barothi Brigitta bemutatta az ODFIE rendezvényeit.

Egy másik érdekes programrész a *Forogj* volt, ami abból állt, hogy volt 4 helyszín, ahol különböző témákról beszéltek a különböző egyházkörök képviselői, ugyanis ott volt velünk a két Maros-köri képviselő és a Kolozs-Tordai Egyházkör egyik képviselője. A résztvevők fel voltak osztva öt csoportra, és mindenki sorra ment a köri képviselőkhöz, ahol beszélgettek és bizalomjátékokat játszottak.

Az este utolsó programrésze a beavatás volt. A napnak ez a pillanata volt a legmeghatóbb. Mindenki elérzékenyült, amikor a gyertya köré álltunk, és elgondolkodtunk azon, hogy milyen jó így együtt lenni, és ezt mind az ODFIE-nek köszönhetjük. Mindenki kapott egy kis papírvirágot, amit vízbe tett, és az ott kinyílt. Minden kinyílt papírvirág egy idézetet tartalmazott, amit megőrizhettünk emlékébe.

Vasárnap délelőtt az istentiszteletet Nagy Henrietta tartotta. Ezt követően visszamentünk a helyszínre, kiértékeljük az elmúlt napot, és játékokkal zártuk a köri találkozót.

Összességében nagyon jó volt az egész találkozó, emlékezetes hétvége lett mindenki számára. Örömmel tölt el az, hogy mindenki élményekkel telve tért haza.

SZIKSZAI KRISZTINA
UDVARI IZOLDA

Székelyudvarhelyi köri találkozó

Ezt a mesét rég álmodtuk meg, amikor megválasztottuk köri képviselőnek. Megálmodtuk, hogy az udvarhelyi körben is lesz mindenféle rendezvény, köztük köri találkozó is... És az álmunk valóság lett, a helyszín Homoródszentmárton volt, a helyi egyletesekkel és a tiszteletes úrral együtt valósítottuk meg március 31. és április 2. között. Nagyon színes társaság verődött össze, hogy közös történetet szöjjenek.

Péntek délután érkeztek a résztvevők, mind kicsit furán néztek egymásra, nem tudták, milyen is lesz ez a hétvége, mindannyian más-mást képzeltek el. Az első estén egy fergeteges vetélkedőben lehetett részünk, volt ott zene, ének, mutogatás, rakétaépítés és minden, ami szép és jó. Mindenki együtt nevetett, küzdött, majd izgult, amint az emeletről ledobták a rakétákat, amelyeket úgy kellett megépíteni, hogy a bennük rejlő tojás ne törjön össze. Büszkeséggel jelentem, hogy minden tojás túlélte a repülést.

A sok izgalom után kicsit elcsendesedtünk egy éjszakai áhítat során, amelyet Magyar Zita tartott, voltak, akik egy kihívásban is részt vettek: reggelig meg sem szólaltak, megkeresték a maguk csendjét.

A szombatot áhítattal kezdtük, majd kicsit Afrikába utaztunk lélekben, bepillantottunk Benin életébe, és rájöttünk, hogy milyen más is az élet a világ különféle pontjain. Ezúton is köszönjük ezt az élményt Gagy Rékának. Délután közösen egyletet terveztünk, fociztunk, kártyáztunk, majd átsétáltunk Bükkfalvára,

ahol a Román Viktor-szoborparkot és a falumúzeumot is megnéztük. Este megnéztük a helyi fiatalok előadását a színdarabos bál előtt, míg voltak, akik élőcsocsóztak és plafonmoziztak. Hát igen, szombaton nem sokat pihentünk, de nem is bántuk, mert közben rengeteg élményben volt részünk, így a fáradtságot sem éreztük.

Vasárnap délelőtt egy újabb kihívásban volt részünk, apró kedvességekkel kellett meglepnünk egymást. A mosolyok fülig értek, és a szeretettel teli üzenetekre a válaszok felbecsülhetetlenek voltak. Ezek után részt vettünk az istentiszteleten, amelyet Fülöp Júlia tartott, majd búcsút kellett vegyünk egymástól.

Az álmunkból így lett valóság, örök emlék és kedves mese...

JÁNOSI BORBÁLA

Luther Márton <i>A szolgál akarat</i> című munkájából idézünk: „Ez a mindenhatóság Isten mindentudása – ... – ...” (Folytatás a rejtvényben.)					Észak	Bőr vegyjele Az este is ez	Utcai torlasz Zorro jele	Részben átfog!	... Ferrer, filmsztár	Vadszamár	Hegyes bot végére húz	Hóharmat	Sodóban van!	Rövid szoknya jelzője
					A folytatás első része Argon vegyjele	Udvarhelyszéki falu lakója Portugál futónő	KFT-tag (András) Tonna	Norvég autójel Hátal kijövő						
A folytatás harmadik része	Teremből gyorsan kimenő	Szilvát szárít	Végek nélkül vitat!	Hajnal és arcszín										
Japán elektronikai márka				Fukar nép Tamási hőse				Gróf röviden Veszekedő				Kérdés személyre Rost végel!		
Névsorba vevés							A Barcelona játékos Ázsiai állam							
A folytatás második része														A
Ital argóban			Zeke közepe! Vizenyő		Orosz úrrállomás Ember ..., nagyon nagy			Liter Spanyol folyó				Puha fém Ezüst vegyjele		
Szignóval lát el					A copf is ez, hajból Belga autójel			Török férfinév Részvénytársaság						
Keresztül		Az átmérő jele Szintén ne	Kisbabára pokrócot tesz Félig régi!											
Gazdag-ság, jólét				Skálahang Pénzt csekken ad			Fát nemesít Ögörög városállam					Hosszú morzejel Beteg		
Amper	Becézett Emília Csokoládében van						Illeték Pára!			Vízben tisztít Állat testrésze				
Vánkos közepe!		Névelő Lágy hangsor	Vályú Megszólítás					Lombos növény Török méltóság				A ház közepe! Álmos ember teszi		
Számítógép-memória			Nyíl igéje lehet Lárma					Szerzetes Lengyel sportjel						
Következő lépéssel kapcsolatos							Mesterember Nulla							A kiütés jele a ringben
Édes spanyol bor					Eszelebbé válik Kérdőhang									
	B						Formáló							

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

Kiadja a Magyar Unitárius Egyház, Kolozsvár
Alapítási év: 1888. Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőség: dr. Czire Szabolcs főszerkesztő, dr. Andorkó Júlia Eszter szerkesztő

Munkatársak: Asztalos Klára (Nők Világa), Czire Alpár (fotó), Forrai Tibor (keresztrejtvény), Barothi Brigitta (ifjúsági oldal), Márkó László (médiareferens, honlap), Nagy Henrietta (gyermekoldal), Szabó László (Szeretetszolgálat)

Tördelés: Virág Péter. Olvasószerkesztő: Dénes Gabriella
Készült a kolozsvári Idea Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9. tel./fax: (0)264 593 236/(0)264 595 927

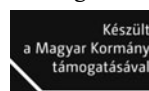
kozlony@unitarius.org

A lapszám megjeleníthető: kozlony.unitarius.org

Lapterjesztés és adminisztráció: **Gáspár Péter** és **Mezei Melinda**. A lapok kiszállításával kapcsolatos felvilágosítás: **Verbum Egyesület, Gál György Attila**, tel.: 0264 596 478

A kéziratok szerkesztőségbe érkezésének határideje: a tárgyhoz előtti hónap **15-e**. Kéziratokat nem örzünk meg, és nem küldünk vissza. Közlésre szánt fényképeket kérésre visszaküldünk. A lapban közölt írások nem tükrözik feltétlenül a szerkesztőség nézeteit.

ISSN 1220-8418

BARANGOLÓ

Isten országában

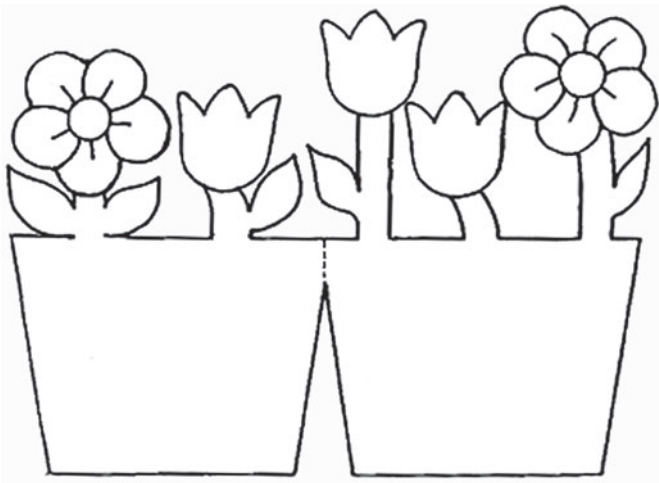
Kedves Barangolók!

Május első vasárnapján még a madarak dala is az édesanyákat köszönti. Hálával és szeretettel forduljatok édesanyáitok, nagymamáitok felé azért, hogy nevelnek, szeretgetnek. Mindenki megérdemli, hogy köszönetet kapjon azért, mert gondoskodik valakiről, így mindenki szülő ezen a vasárnapon, aki ápol és táplál egy életet.

Húsvét után így voltak a tanítványok is, ők is ápolták mindazt, amit Jézustól tanultak. Így maradhatott meg mindaz, amire ő 2000 évvel ezelőtt tanította az

embereket. Elgondolkodtatok-e azon, hogy vajon mi történhetett a tanítványokkal a mesterük nélkül? Merre mehettek, mit tehettek? Pünkösöd megadja számunkra a választ, de még az ünnep előtt induljunk el mi is, és képzeletben barangoljunk velük, de úgy, hogy mi magunk írjuk meg a történetüket.

Ragadj lapot és ceruzát, és írd egy-egy rövid történetet a tanítványok húsvét utáni útjáról. Ha sikerült, kérlek, küldd el a szerkesztőség címére, hiszen kedves kis ajándékban részesülhetsz! Leveledben írd meg nekünk a te elérhetőségedet is, hogy fel tudjuk venni veled a kapcsolatot!

Ha kiszínezted, kivágtad és összehajtogattad a cserepes virágot, lepd meg vele édesanyádat!

Nézz utána a tanítványok nevének, majd színezd ki az alakokat!

Postacímünk: Cluj-Napoca, Bd. 21 decembrie 1989 nr. 9.
A borítékra írájatok rá: Unitárius Közlöny, Gyermekekről

Májusi memóriakártya

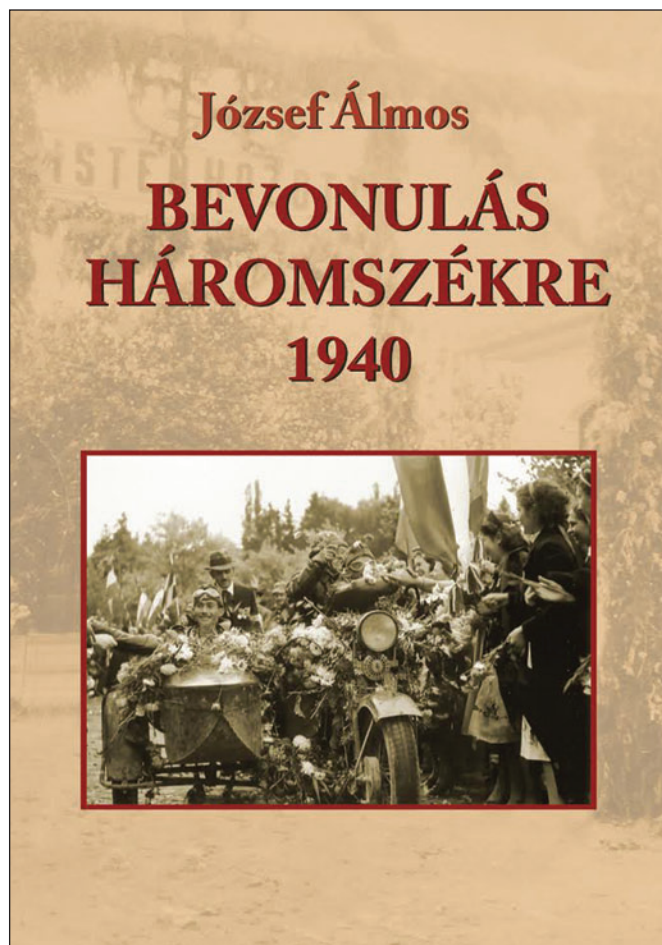
A háromszéki bevonulás emléke – Észak-Erdélyről képekben és szavakban

• József Álmos *Bevonulás Háromszékre. 1940* című kötete ugyan már 2015-ben megjelent a baróti Tortoma Kiadó gondozásában, de ma is, és az erdélyi magyar olvasó számára tán mindenkor haszonnal, élvezettel forgatható olvasmány. Az előszóban Babucs Zoltán hadtörténész elmondja: „...a Bevonulás Háromszékre. 1940 élénk hozza ezen időszak háromszéki történéseit, amelyet visszaemlékezések sora és nagyszámú archív, javarészt eleddig nem publikált fotóanyag is színesít. Értékes, hiánypótló és színes munkának tartom.”

A könyvet február 26-án mutatta be a szerző Sepsiszentgyörgyön, a helybeli nőszövetség által szervezett szeretetvendégségen.

A könyv múltat idéz, és a múltból alkotott képünket formálja. A fekete-fehér, megkopott, féltve őrzött családi képek valami titokzatos módon elevenednek meg a könyvben, és teszik színessé a nemzedékek számára azt a rendkívüli napot, amikor a honvédek „mint Csaba királyfi győzedelmes katonái hazatértek” (Babucs Zoltán). A fényképeken becsületben megőszült fők, több évtizedes ráncok, okulárét viselők élnek újra gyermekségüket székely viseletben. Közhelynek számít, de színigaz, hogy olykor egy-egy kép többet mond sok-sok szónál: a kötet képanyaga is ezzel az erővel egészíti ki a történelmi felvezető részeket.

Ez a könyv, ha kézbe vesszük, a megfejthetetlen ragaszkodást, a néphez és nemzethez való odaadást és hűséget tükrözi vissza valamennyi arcra, amely beletekint. 1940 jelentőségteljes eseménye, Észak-Erdély visszafoglalása a szerzőt arra inspirálta, hogy az emlékek, amelyek még elevenen élnek bizonyos családokban, emberekben, megelevenedjenek a mindenkori olvasók előtt is. Így könyvét szerkezetileg két egységre osztja, az első részben a bevonulás előzményeit, Észak-Erdély visszafoglalásának körülményeit ismerteti, majd a második szerkezeti egységben időrendi sorrendben sorra veszi a hatvannégy háromszéki települést, ahol a magyar honvédség katonái átvonultak a felsőrákosi keresztútól Sósmezőig. Végighaladva az unitárius falvakon (Nagyajta, Bölön, Kálnok, Köröspatak, Árkos, Kőkös, Sepsiszentgyörgy), ahol talán templomaink harangjai azon a napon másként zúgtak, s az ősi tornyok tövében lengtek a

nemzeti szín zászlók, elődeink ajkáról zengtek az indulók, felcsendültek a himnuszok.

A gazdag képsorozat, amely a kötetet illusztrálja, segít abban, hogy megelevenedjen az az euforikus hangulat, amelyet a jelenlévők éreztek: virágok tömegeiben, mosolyok fényében, díszkapuk emelésével, harangok dalával és ölelő karral várták haza a katonákat – családtagjaikat.

Gazdagságunk, múltba utazásunk kalauza, vezetője e munka, amelyben nemcsak a régi fotográfiák, nemcsak az időrendi egységbe szedett pontos történelmi adatok és dátumok jelennek meg. A magyar lélek, a kifürkészhetetlen remény, az igaz tettek inspiráló hit tűnik fel benne, s ez tanít valamennyiünket.

PÉTERFI ÁGNES

Andorkó Rozália Háromszék-Felsőfehér körű nőszövetségi elnök (Vargyas), **Felhős Szabolcs** ny. tanár (Vásárosnamény), **Ilkei Árpád** lelkész (Vargyas), **Jánosi Borbála** körű képviselő (Székelyudvarhely), **Killyéni András** sporttörténész (Kolozsvár), **Kocsis Tünde** rendező (Kolozsvár), **Lakatos Csilla** lelkész (Miskolc), **Lőrinczi-Vass Zsuzsanna** lelkész (Kadács), **Nagy Gizella** UNOSZ-elnök (Marosvásárhely), **Pál Tünde** vallás-tanár (Árkos–Sepsiszentgyörgy), **Péterfi Ágnes** segédlelkész (Sepsiszentgyörgy), **Szikszai Krisztina** körű képviselő (Magyarsáros), **Udvari Izolda** körű képviselő (Magyarsáros)